

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІСОТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ

Інститут екологічної економіки і менеджменту

Кафедра екологічної економіки та бізнесу

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи магістра на тему:

Підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

Виконала: студентка групи ЕПз-61м
спеціальності 051 «Економіка»

Освітньо-професійної програми
«Економіка підприємства»
Ігнацевич Христина Миколаївна

Керівник: _____ доц., к.е.н. Луців Н.Г.

РЕФЕРАТ

Об'єктом дослідження - є процес управління фінансовою стійкістю філії «Самбірське лісове господарство».

Предметом дослідження - є теоретичні й методичні підходи щодо управління фінансовою стійкістю філії «Самбірське лісове господарство».

Мета роботи – провести оцінку фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України», а також розробити проект заходів щодо її підвищення.

У першому розділі досліджено поняття «фінансова стійкість» підприємства, визначено методику проведення її аналізу.

У другому розділі проведено аналіз виробничо-господарської діяльності філії за період 2018-2022 років. Наведено господарсько-правові основи діяльності, охарактеризовано продукцію і послуги, визначено динаміку зміни і використання основних і оборотних засобів, трудових ресурсів, обсягів реалізованої продукції. Здійснено поглиблений аналіз складу та структури активів і пасивів, відносних показників фінансової стійкості. Визначено тип фінансової стійкості. Для визначення резервів фінансування запасів здійснено пофакторний аналіз рентабельності власного капіталу.

У третьому розділі розроблено і економічно обґрунтовано заходи щодо покращення виробничо-господарської діяльності та підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України». Обґрунтовано інвестиційний проект виробництва паливних брикет «Нестро». Розраховано вплив проектних рішень на базові економічні показники та показники фінансової стійкості.

Ключові слова: фінансова стійкість, економічний і фінансовий аналіз, показники, фінансова стійкість, активи, пасиви, структура, фактори впливу, пропозиції, заходи, інвестиційний проект, ефективність, ефект.

Сторінок - 58, рисунків - 12, таблиць – 20, використаних джерел -43

RESUME

The object of the study is the process of managing the financial stability of the branch "Sambir Forestry".

The subject of the study is theoretical and methodological approaches to managing the financial sustainability of the Sambir Forestry branch.

The purpose of the study is to assess the financial sustainability of the Sambir Forestry branch of the State Enterprise "Forests of Ukraine", as well as to develop a draft of measures to improve it.

In the first section, the concept of "financial sustainability" of the enterprise is studied, the methodology for its analysis is determined.

In the second section, analyzes the production and economic activities of the branch for the period of 2018-2022. The economic and legal bases of activity are presented, products and services are characterized, the dynamics of changes and use of fixed and current assets, labor resources, and volumes of products sold are determined. An in-depth analysis of the composition and structure of assets and liabilities, relative indicators of financial stability is carried out. The type of financial stability was determined. A factor-by-factor analysis of the return on equity is carried out.

In the third section, measures to improve production and economic activities and increase the financial stability of the Sambir Forestry branch of the State Enterprise "Forests of Ukraine" are developed and economically justified. The investment project for the production of fuel briquettes "Nestro" is substantiated. The impact of project decisions on the basic economic indicators and indicators of financial stability is calculated.

Keywords: financial sustainability, economic and financial analysis, indicators, financial stability, assets, liabilities, structure, factors of influence, proposals, measures, investment project, efficiency, effect.

Pages - 58, figures - 12, tables - 20, references - 43

ЗМІСТ

Вступ	7
1. Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства	9
2. Аналіз і оцінка виробничо-господарської діяльності та фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України».....	13
2.1. Характеристика організаційно-виробничої діяльності філії...	13
2.2. Аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності	19
2.3. Аналіз і оцінка фінансової стійкості	26
2.4. Факторний аналіз показників рентабельності власного капіталу	31
3. Економічне обґрунтування напрямів підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство»	36
3.1. Напрями підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України».....	36
3.2. Обґрунтування і розрахунок ефективності заходів.....	44
3.3. Підсумковий комплексний розрахунок економічної ефективності проектних заходів.....	
Висновки	51
Список використаних джерел	54
Додатки	58

ВСТУП

Актуальність теми. Умови сучасного бізнес-середовища характеризуються високою нестабільністю. Зміни на глобальних економічних ринках, валютні коливання та економічні кризи впливають на фінансовий стан підприємств. Аналіз фінансової стійкості дозволяє підприємствам визначати потенційні ризики та розробляти плани щодо їх попередження чи мінімізації. Поглиблений фінансовий аналіз є основою для формування ефективної стратегії використання фінансових ресурсів підприємства для забезпечення його стійкого розвитку.

Дослідження теоретичних і методичних основ забезпечення фінансової стійкості підприємств відображені в роботах вітчизняних і зарубіжних вчених, зокрема: Е.Альтмана, М.С. Абрютіної, І.О. Бланка, В.Х. Бівера, І.Т. Балабанова, О.І. Барановського, Ф.Ф. Бутинця, М.І. Баканова, Л. Бернштейна, М.Д. Білик, О.Г. Білої, О.М. Волкової, Т.В. Головка, А. Гропелі, І.С. Гуцала, Н.П. Дробот, В.А. Дубрової, О.Р. Квасовського, В.В. Костецького, Є.В. Мниха, О.В. Павловської, Г.В. Савицької, В.К. Савчука та інших.

Актуальність і важливість питань управління фінансовою стійкістю і велике значення цього процесу для фінансово-господарської діяльності лісогосподарських підприємств обумовили вибір теми, мету і послідовність наукового дослідження.

Мета роботи – провести оцінку фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України», а також розробити проект заходів щодо її підвищення.

Завдання кваліфікаційної роботи магістра:

- визначити сутність поняття «фінансова стійкість» підприємства та методику проведення її аналізу
- провести оцінку та аналіз виробничо-господарської діяльності філії «Самбірське лісове господарство» за 2018-2022 роки;
- здійснити аналіз складу, структури і динаміки його капіталу;

- визначити динаміку відносних показників фінансової стійкості;
- визначити тип фінансової стійкості;
- визначити фактори впливу на показник рентабельності власного капіталу;
- розробити та економічно обґрунтувати заходи щодо підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство»;

Об'єктом дослідження - є процес управління фінансовою стійкістю філії «Самбірське лісове господарство».

Предметом дослідження - є теоретичні й методичні підходи щодо управління фінансовою стійкістю філії «Самбірське лісове господарство».

Методи дослідження. У процесі виконання роботи використовувалися такі методи та прийоми: розрахунково-аналітичний, графоаналітичний, економіко-математичний, порівняльний, індукційно-дедукційний, засоби інформаційних технологій.

Наукова новизна дослідження. Науковою новизною відзначаються такі теоретичні та методологічні результати роботи:

удосконалено:

- методика управління фінансовою стійкістю філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України" .

Одержали подальший розвиток:

- методика комплексного аналізу показників фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України"
- методика факторного аналізу рентабельності власного капіталу філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України";
- розробка заходів щодо покращення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України".

Результати виконаної кваліфікаційної роботи можуть бути впроваджені у практику управління фінансово-економічною діяльністю філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України".

Розділ 1. Теоретичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства

У процесі поточної діяльності підприємства відбувається безперервний процес обороту його фінансового капіталу, який змінює свою структуру як за засобами, так і за джерелами формування. Забезпечення фінансової стійкості підприємства - є основою для підтримки довгострокових стратегій і цілей підприємства та одним з пріоритетних завдань його стійкого розвитку та підвищення конкурентоспроможності. Управління фінансовою стійкістю дозволяє підприємству ефективно розподіляти та використовувати свої фінансові ресурси та вирішувати питання щодо оптимізації витрат, підвищення прибутковості та досягненню визначених фінансових цілей.

Аналіз економічної літератури виявив, що в загальному значенні під фінансовою стійкістю підприємства розуміють здатність суб'єкта господарювання функціонувати та розвиватися, зберігати рівновагу своїх пасивів і активів як у внутрішньому так і зовнішньому мінливому середовищах, що гарантує його платоспроможність та інвестиційну привабливість [24].

Фінансова стійкість підприємства це комплексне поняття, яке включає характеристику різних аспектів фінансової діяльності підприємства, зокрема:

- ефективності розміщення та управління фінансовими ресурсами;
- ступеня залежності підприємства від джерел фінансування та його здатності управляти цією залежністю;
- платоспроможності та ліквідності;
- рівня прибутковості та кредитоспроможності.

Фінансова стійкість підприємства визначається ефективним управлінням його фінансовими ресурсами, раціональною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, а також активів та джерел їх фінансування.

Метою аналізу фінансової стійкості - є визначення резервів щодо здатності підприємства протидіяти негативному впливу як зовнішніх так і внутрішніх чинників, які впливають на фінансовий стан.

Внутрішній аналіз фінансової стійкості підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств. Зовнішніми користувачами (кредиторами та інвесторами) - аналіз фінансової стійкості підприємства проводиться з метою уникнення та мінімізації своїх ризиків у партнерських господарських операціях.

Комплексний аналіз фінансової стійкості підприємства передбачає оцінку системи відносних і абсолютних показників та може здійснюватися у такій послідовності [22]:

- загальна оцінка структури активів і пасивів балансу;
- визначення типу фінансової стійкості за системою абсолютних показників;
- розрахунок відносних показників;
- оцінка запасу фінансової стійкості.

Основні напрями оцінки фінансової стійкості підприємства представлено на рис.1.1.

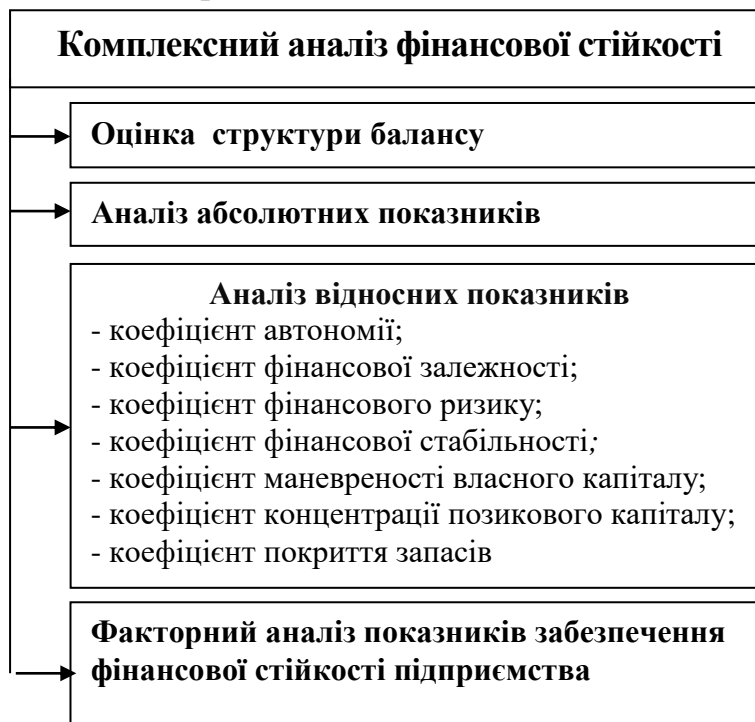

Рис.1.1. Напрями оцінки фінансової стійкості

Горизонтальний та трендовий аналіз структури пасиву балансу надає можливість визначити динаміку зміни рівня фінансової стійкості підприємства. Збільшення частки власного капіталу сприяє підвищенню фінансової стійкості підприємства. Зростання величини нерозподіленого прибутку може розглядатися як джерело збільшення фінансування оборотних засобів та зменшення поточної кредиторської заборгованості.

Позитивною тенденцією є також зростання у структурі власного капіталу величини статутного та додаткового капіталу. Вони є джерелом капіталовкладень у модернізацію виробництва, нову техніку та технологію, залучення висококваліфікованого персоналу. Наявність у структурі балансу достатньої величини власного капіталу також підвищує довіру партнерів та збільшує ймовірність залучення інвестицій. У той же час, невелика частка власного капіталу може збільшити підприємницький ризик для кредиторів.

Ресурсна стійкість підприємства є частиною фінансової стійкості і визначає його здатність ефективно використовувати трудові та матеріальні ресурси, а також пристосовуватися до змін у виробничому середовищі. Оцінка ресурсної стійкості включає аналіз рівня співпраці підприємства з іншими учасниками ринкової інфраструктури. Високий рівень співпраці може сприяти доступу до необхідних ресурсів та підтримувати ефективність виробничих процесів. Ступінь інтегрованості підприємства в системі виробничих відносин важлива для розуміння його залежності від інших суб'єктів господарювання та можливості адаптації до змін у цьому виробничому середовищі. Спроможність підприємства до залучення коштів і контроль грошових потоків визначають його фінансові можливості та здатність управляти ліквідністю. Отже, ресурсна стійкість враховує комплекс факторів, які визначають ефективність використання ресурсів та забезпечують підприємству стійкість у змінних умовах виробництва та економічного середовища.

Абсолютними показниками фінансової стійкості є показники, що визначають ступінь забезпеченості запасів підприємства фінансовими

джерелами. Співвідношення окремих запасів та джерел їх фінансування дає можливість охарактеризувати тип фінансової стійкості. Модель визначення типу фінансової стійкості представлена в таблиці А.1 (додаток А).

При дослідженні фінансової стійкості, важливо виявити динаміку зміни відносних показників. Ці показники характеризують фінансову стійкість підприємства з точки зору структури і стану майна та джерел формування капіталу. Методика розрахунку відносних показників фінансової стійкості підприємства відображена в таблиці А2 (додаток А).

Висновки до розділу 1

Фінансова стійкість - є одним з основних критеріїв мінімізації господарських ризиків при плануванні поточної діяльності підприємства та розробки довгострокової стратегії. Забезпечення фінансової стійкості дозволяє підприємствам оптимізувати витрати, підвищувати ефективність господарської діяльності та формувати свою конкурентоспроможність.

Планування фінансової стійкості передбачає ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів та досягнення визначених фінансових цілей. Фінансова стійкість досягається ефективним управлінням фінансовими ресурсами, забезпечення оптимальної структури активів і джерел фінансування запасів. Окрім того, необхідно проводити постійний моніторинг та аналіз фінансової діяльності підприємства для вчасного виявлення змін у фінансовому стані та їх корегування.

Комплексний аналіз фінансової стійкості підприємства передбачає оцінку системи відносних і абсолютних показників та може здійснюватися у такій послідовності:

- загальна оцінка структури активів і пасивів балансу;
- визначення типу фінансової стійкості за системою абсолютних показників;
- розрахунок відносних показників;
- факторний аналіз показників фінансової стійкості.

Розділ 2. Аналіз і оцінка виробничо-господарської діяльності та фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»

2.1. Характеристика організаційно-виробничої діяльності філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Філія «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України" функціонує з 01 січня 2023 р. Вона була створена на базі державного підприємства "Самбірське лісове господарство, шляхом реорганізації підприємства - приєднання його до державного спеціалізованого господарського підприємства "Ліси України". За філією залишені функції ведення лісового господарства і охорони лісів: лісовпорядкування, відтворення лісового фонду, підвищення його продуктивності, охорона лісових ресурсів. Філія підпорядковується Західному міжрегіональному управлінню лісового та мисливського господарства, яке впроваджує державну політику і контролює діяльність місцевих лісокористувачів. Центральний офіс єдиного державного підприємства "Ліси України" формує стратегію діяльності підрозділів [28].

Філія проводить господарську діяльність на території п'яти адміністративних районів Львівської області: Мостиського, Самбірського, Городоцького, Миколаївського та Дрогобицького. Загальна площа лісогосподарських угідь Самбірського ЛГ становить 97359 га. Основні лісоутворюючі породи: сосна, ялиця, модрина, дуб, вільха.

Частина земель знаходиться у природно-заповідному фонді: дендрологічний парк загальнодержавного значення "Рудківський" (59,0 га), ландшафтний державний заказник місцевого значення "Кошів" (110,0 га), лісовий заказник "Корналовичі" (88,0 га), заповідне урочище "Підбуж" (99,6 га), заповідне урочище "Солониця" - (47 га); регіональний ландшафтний парк місцевого значення "Верхнє - Дністровські Бескиди" (8536 га), геологічна пам'ятка природи місцевого значення скала "Соколів-Камінь" (5,5 га), заповідне урочище "Скельний дуб" (16,0 га), заповідне урочище

"Міженець" (8,7 га), заповідне урочище "Катино" (53 га), заповідне урочище "Тарнавка" (6,8 га), парк пам'ятка садово-паркового мистецтва "Міженецький парк" - (11 га), лісовий заказник „Добромільський” (90 га); ландшафтний заказник „Розлуч” (152 га), комплексна пам'ятка природи „Витік р. Дністер” (54 га), пралісова пам'ятка природи „Зубрицька” (23 га), регіональний ландшафтний парк „Надсянський” (1093 га).

Мисливське господарство в лісгоспі ведеться на площі 35,3 тис.га [28].

Узагальнені відомості щодо правових основ діяльності філії «Самбірське ЛГ» ДСГП "Ліси України" представлено у таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Загальна організаційно-правова характеристика

Зміст необхідних відомостей	Інформація
Повна назва господарюючого суб'єкта	філія «Самбірське лісове господарство» державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»
Скорочена назва	(філія «Самбірське ЛГ»)
Організаційна форма	Філія державного спеціалізованого господарського підприємства «Ліси України»
Поштова та юридична адреси	Україна, Львівська обл., Самбірський район, м. Самбір, вул. Коновальця, 15
Форма власності	Державна
Види діяльності	Основний: 02.10 Лісівництво та інша діяльність у лісовому господарстві Інші: 01.70 Мисливство, відловлювання тварин і надання пов'язаних із ними послуг 02.20 Лісозаготівлі 02.40 Надання допоміжних послуг у лісовому господарстві 16.10 Лісопильне та стругальне виробництво 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах 42.11 Будівництво доріг і автострад 47.11 Роздрібна торгівля в неспеціалізованих магазинах переважно продуктами харчування, напоями та тютюновими виробами 46.90 Неспеціалізована оптова торгівля 47.19 Інші види роздрібної торгівлі в неспеціалізованих магазинах

Складено за джерелами [14,28]

Організаційна структура Самбірського ЛГ - лінійно-функціональна. (див. рис. Б.1, додаток Б). Поділ на підрозділи відбувається відповідно до цілей і стратегії підприємства. Усі підрозділи мають чітко визначені завдання і функції. У структурі виділяють функціональні підрозділи, які відповідають за виконання спеціалізованих робіт з обліку, планування, організації, маркетингу і збуту продукції та лінійні підрозділи виробничого призначення.

У склад основного виробництва входить лісове господарство, яке включає двадцять вісім лісництв, лісорозсадник та лісокомплекс, де проводиться обробка деревини. Лісовим господарством керує головний лісничий, а деревообробним - головний інженер. Велика кількість лісництв є наслідком об'єднання трьох лісових господарств. З 01 січня 2022 року до базового ДП «Самбірське ЛГ» у рамках реформування лісової галузі приєднано ДП «Турківське ЛГ» (площа - 18723 га) та частину території ДП «Боринське ЛГ» (площа - 13606 га). З 01 лютого 2022 року до укрупненого ДП «Самбірське ЛГ» приєднано ДП «Старосамбірське ЛМГ» (площа - 31913 га).

У складі допоміжного виробництва Самбірського ЛГ – ремонтно-механічний цех, у якому проводиться ремонт обладнання. В обслуговуючих підрозділах - автотранспортний цех і склади лісогосподарської продукції. Автомобілі, трактори та автонавантажувачі використовуються лісокомбінатом для проведення лісогосподарських робіт.

Середня кількість працівників ДП «Самбірське ЛГ» у 2022 році становила 351 (таблиця 2.2).

Як бачимо, у період з 2018 по 2021 рр. чисельність працівників підприємства щорічно зменшувалася. За цей час вона скоротилася на 9 осіб (7,3%). У 2022 році, внаслідок реорганізації підприємства (приєднання до нього двох лісогосподарських підприємств), кількість працівників зросла у три рази. На даний момент Самбірське лісове господарство забезпечене в достатній кількості усіма категоріями працівників: керівниками, спеціалістами і робітниками.

Динаміка зміни чисельності працівників відображена на рис.2.1.

Таблиця 2.2

Динаміка чисельності персоналу ДП «Самбірське лісове господарство»
за 2018–2022 роки

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	124	122	114	115	351
зміна у порівнянні з базовим роком (базовий метод)	осіб	-	-2	-10	-9	227
	%	-	98,4	91,9	92,7	283,1
зміна у порівнянні з попереднім роком (ланцюговий метод)	осіб	-	-2	-8	1	236
	%	-	98,4	93,4	100,9	305,2

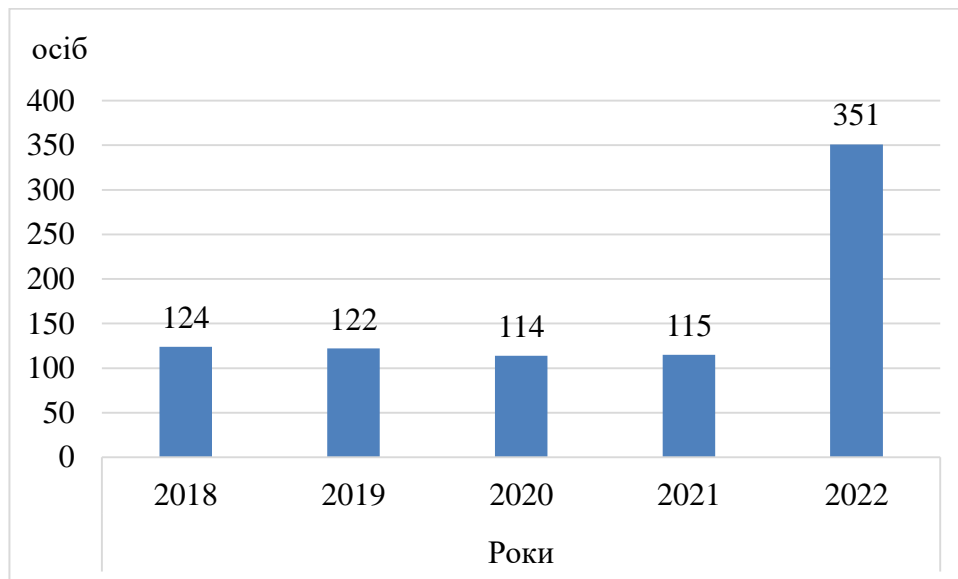

Рис. 2.1. Динаміка чисельності працівників філії ДП «Самбірське ЛГ»

Філія «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» спеціалізується на вирощуванні, заготівлі та переробці заготовленої лісосировини та лісопродукції, а також займається відновленням і охороною лісів. Ліси філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» сертифіковані за критеріями FSC.

Виробництво продукції здійснюється за різними видами номенклатури та асортименту. Зразки продукції, які випускає підприємство відрізняються високою якістю та екологічністю. Продукція є конкурентноспроможною. Номенклатура продукції філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України» господарство» включає в себе [28]:

- необроблені лісоматеріали круглі (сосна, ялина, ялиця, дуб);
- продукцію переробки: пиломатеріали необрізні і обрізні хвойні;
- деревину дров'яна для промислового та непромислового використання
- лісосадивний матеріал (хвойних, листяних порід);
- продукцію недеревних ресурсів лісу (ягоди, гриби, трави).

Щорічно Самбірське лісове господарство заготовляє деревину, проводячи як рубки головного користування так інші види рубок (рубки догляду за лісом, санітарні, спеціальні). Основна частка продукції підприємства реалізується у вигляді необроблених лісоматеріалів круглих на внутрішньому ринку через систему електронного обліку на аукціонних торгах. Невеликий обсяг обробленої деревини (пиломатеріали) та дров'яної продукції у 2018р., 2019р. та 2022р. – було поставлено на експорт. У 2020-2021 рр. підприємство не поставляло продукцію на зовнішні ринки.

Динаміка зміни обсягів асортименту заготовленої та реалізованої лісопродукції в натуральному виразі подано на рис.2.2.

Оскільки, у нас є дані лише за 9 місяців 2019 р. і 2022 р., то спочатку проаналізуємо динаміку зміни обсягів заготівлі деревини та її реалізації у 2020р. і 2021 р. по відношенню до 2018 р. Як бачимо, у 2020р. темпи приросту обсягів лісозаготівлі та реалізації лісоматеріалів круглих були від'ємними, а у 2021 р. – зросли: заготівлі – на 5%, а реалізації – на 7,4%.

Після приєднання у 2022 р. до ДП «Самбірське ЛГ» двох лісогосподарських підприємств його потужності значно збільшилися. Тільки за 9 місяців 2022 р. обсяг лісозаготівлі по відношенню до 2018р. зріс у 3,1 рази, а обсяг реалізації лісоматеріалів круглих – у 3,4 рази.

Обсяг продукції переробки – є незначним.

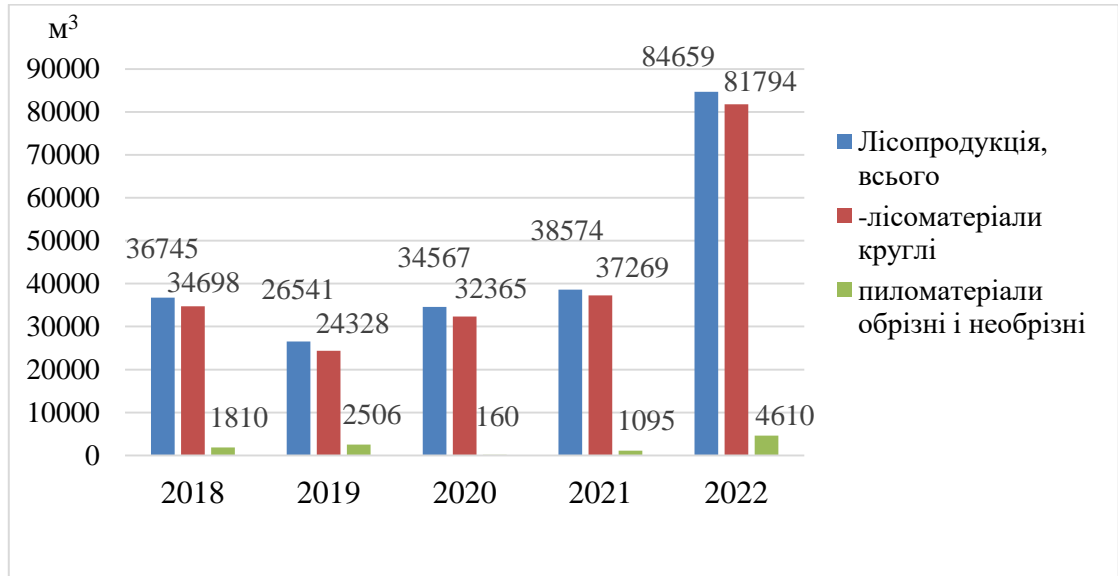

Рис. 2.2. Динаміка обсягів заготівлі і реалізації лісопродукції в натуральному вигляді ДП «Самбірське ЛГ»

За даними, таблиці 2.3. визначимо як змінилися обсяги реалізованої продукції у вартісному вигляді.

Таблиця 2.3

Динаміка обсягів реалізованої продукції ДП «Самбірське ЛГ»

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Обсяг реалізованої продукції без ПДВ	тис.грн.	45761	45991	40970	74658	298404
Зміна у порівнянні з попереднім роком	тис.грн.	-	230	-5021	33688	223746
	%	-	100,5	89,1	182,2	399,7
Зміна у порівнянні з базовим роком	тис.грн.	-	230	-4791	28897	252643
	%	-	100,5	89,5	163,1	652,1

Протягом аналізованого періоду найнижчі обсяги реалізованої продукції були у 2020 р. У цьому році відбулося зниження на 10,5% обсягів реалізації, що може бути пов'язано з економічно-соціальними умовами (через Covid-19), зниженням ділової активності та попиту на продукцію. У 2021 році обсяги реалізації по відношенню до 2018 року зросли у 1,6 рази, а у

2022р. через приріст потужностей – у більше ніж 6,5 разів.

Отже, спостерігається динаміка до зростання обсягів реалізації продукції у вартісному значенні (рис. 2.3.).

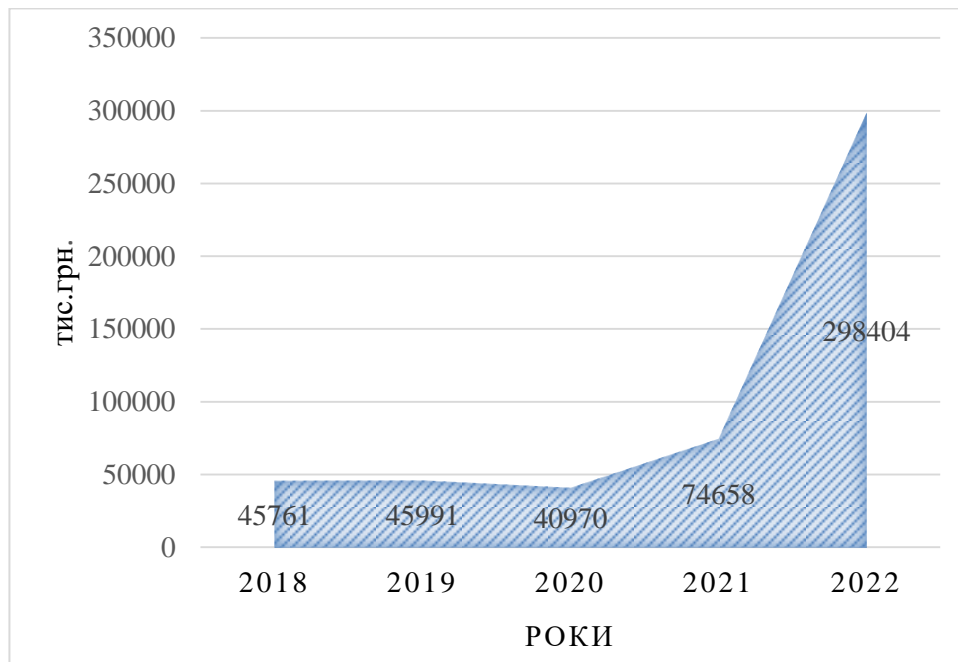

Рис. 2.3. Динаміка обсягів чистого доходу від реалізації продукції

2.2. Аналіз та оцінка фінансово-економічної діяльності філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Оцінка активів підприємства відображає їхню поточну вартість і є основою для прийняття рішень щодо збільшення виробничих потужностей та підвищення ефективності ведення бізнесу.

На основі даних ф.№5 «Примітки до річної фінансової звітності» визначимо структуру і динаміку зміни елементів основних засобів підприємства. Обсяги структурних елементів представлено в в таблиці 2.4.

У 2022р. по відношенню до 2018 р. загальна вартість основних засобів збільшилася у 3,07 разів. Це пояснюється приростом активів підприємства у 2022р. Найбільше зросла вартість транспортних засобів (у 5,2 рази), будівель і споруд (у 3 рази), машин і обладнання (у 2,6разів).

Динаміка зміни структурних елементів подана на рис.2.4.

Таблиця 2.4

Склад основних засобів ДП «Самбірське лісове господарство»
(за первісною вартістю на кінець року), тис.грн.

Групи основних засобів	Роки					Відхилення	
	2018	2019	2020	2021	2022	тис.грн	%
Будинки, споруди і передавальні пристрої	6918,5	6942	6942	6940,5	20774	13855,5	200,3
Машини та обладнання	3784	4630	4696	4126,5	9858,5	6074,5	160,5
Транспортні засоби	2093	2093	2079,5	2803	10791	8698	415,6
Інструменти, прилади, інвентар	261	216	216	216	423,5	162,5	62,3
Малоцінні необоротні матеріальні активи	1162,5	1170	1214,5	1304,5	1835	672,5	57,8
Всього	14219	15051	15148	15391	43682	29463	207,2

Як бачимо, у структурі основних засобів переважає частка будівель, яка коливалася протягом аналізованого періоду в межах 48,7%-45,1%. Питома вага машин і обладнання у 2019 році складала 30,8% і на кінець 2022 року знизилася до 22,6%. Натомість, частка транспортних засобів збільшувалася з 13,9% у 2018 р. до 24,7% - у 2022 р.

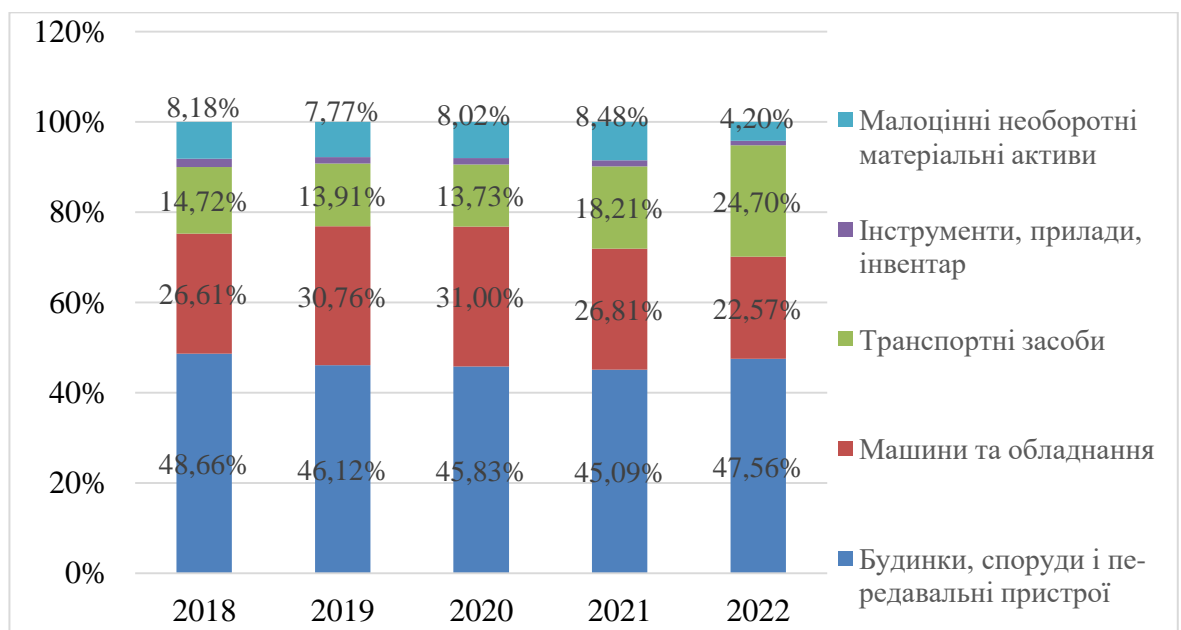

Рис. 2.4. Динаміка питомої ваги структурних елементів основних засобів ДП «Самбірське лісове господарство»

Визначимо показники які характеризують технічний стан основних засобів.

Таблиця 2.5

Динаміка показників стану основних засобів ДП «Самбірське ЛГ»

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Первісна вартість	тис. грн.	14187	15105	15202	15401	43931
Знос	тис. грн.	8990	9917,5	10493	11086	30820
Залишкова вартість	тис. грн.	5196,5	5187,5	4709	4315	13112
Коефіцієнт зносу	—	0,63	0,66	0,69	0,72	0,70
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	%	—	103,6	105,1	104,3	97,5
Коефіцієнт придатності	—	0,37	0,34	0,31	0,28	0,30
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	%	—	93,76	90,20	90,45	106,52

За даними таблиці 2.5 бачимо, що в аналізованому періоді спостерігалася тенденція до збільшення показників зносу основних засобів. Відповідно, коефіцієнт придатності основних засобів з 2018р по 2022 р. знизився з 0,37 до 0,3, що є негативною тенденцією.

Проаналізуємо обсяги та структуру оборотних активів підприємства. Дані відображено в таблиці 2.6.

За період 2018-2022 рр. обсяги оборотних активів зросли на 13443 тис.грн або у 4,6 разів. Вартість виробничих запасів зросла на 1567,5 тис.грн. (2,8 рази), обсяги незавершеного виробництва на 5641 тис.грн. (11,2 разів), готової продукції на 1044,5 тис.грн. (4,5 разів), дебіторської заборгованості за товари і послуги та іншої на 3711,5 тис.грн. (4,2 разів).

У 2022 р. у структурі оборотних активів найбільшу питому вагу становили обсяги незавершеного виробництва (36%) та дебіторської заборгованості за товари і послуги (28,2%). Частка виробничих запасів складала 17,5%

Таблиця 2.6

Структура оборотних активів ДП «Самбірське ЛГ», тис.грн.

Елементи оборотних засобів	Роки					Відхилення 2022 /2018, %
	2018	2019	2020	2021	2022	
Виробничі запаси	1443,5	1738,5	1224	1292,5	3011	108,59
Незавершене виробництво	550,5	550,5	629,5	371,5	6191,5	1024,70
Готова продукція	298,5	476,5	345,5	219	1343	349,92
Товари	165,5	169	82	0	0	-100,00
Дебіторська заборгованість за товари і послуги та інша	1142	2029,5	2071	2203,5	4853,5	325,00
Грошові та їх еквіваленти	152	112	86	576	797,5	424,67
Інші оборотні активи	0	0	85	190	998,5	-
Усього	3752	5076	4523	4852,5	17195	358,29

Визначимо і проаналізуємо ефективність використання трудових і виробничих ресурсів Самбірського лісового господарства. Показники представлені в таблиці 2.7.

Протягом аналізованого періоду показники виробітку продукції, фондівіддачі та ефективності використання оборотних засобів коливалися: у період 2018р.-2020 р. знижувалися і у 2021р.-2022р. –зростали. При чому, у 2022 р. спостерігається значне збільшення показників ефективності використання ресурсів підприємства. Так, підвищилися такі показники:

- середньомісячний виробіток на одного працівника зріс на 40,1 тис.грн./особу (у 2,3 рази);
- фондівіддачі – на 3,56 грн./грн (у 2,1 рази);
- фондоозброєності - на 10,75 тис.грн./особу (у 1,1 рази);
- коефіцієнта оборотності оборотних активів на 3,36 грн./грн (у 1,2 рази).

Натомість, тривалість обороту оборотних активів знизилася на 5,04 дні,

що є позитивною тенденцією.

Таблиця 2.7

Динаміка узагальнюючі економічні показники господарської діяльності ДП «Самбірське лісове господарство» за період 2018-2022 роки

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Ресурси підприємства						
Середньооблікова чисельність працівників	осіб	124	122	114	115	351
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	14186,5	15105	15201,5	15401	43931
Середньорічний залишок оборотних активів	тис. грн.	3272	4596	4523,5	4853	17195,5
Результати діяльності підприємства						
Чистий дохід від реалізації продукції	тис.грн.	45761	45991	40970	74658	298404
Середньомісячний обсяг реалізованої продукції на одного працівника	тис.грн/ос обу	30,75	31,41	29,95	54,10	70,85
Зміна у порів. з попереднім р.	%	-	102,15	95,33	180,64	130,95
Фондовіддача	грн./грн	3,23	3,04	2,70	4,85	6,79
Зміна у порів. з попереднім р.	%	-	94,4	88,5	179,9	140,1
Фондоозброєність	тис.грн/ос	114,41	123,81	133,35	133,92	125,16
Зміна у порів. з попереднім р.	%	-	108,2	107,7	100,4	93,5
Коефіцієнт оборотності	об/рік	13,99	10,01	9,06	15,38	17,35
Зміна у порів. з попереднім р.	%	-	71,6	90,5	169,9	112,8
Тривалість обороту	дні	26,02	36,36	40,29	23,67	20,98
Зміна у порів. з попереднім р.	днів	-	10,35	3,92	-16,62	-2,69

Проаналізуємо як змінювалися фінансово-економічні показники діяльності підприємства.

Ефективність функціонування підприємства характеризується рівнем оптимальності структури його витрат, що формують собівартість продукції, яка є основою формування цін на продукцію. Джерелом інформації про стан витрат підприємства є Форма №2 «Звіт про фінансові результати».

Динаміка зміни структурних елементів операційних витрат Самбірського лісового господарства представлена в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Динаміка структурних елементів операційних витрат «ДП «Самбірське ЛГ»

Елементи операційних витрат	Роки									
	2018		2019		2020		2021		2022	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн.	%
Операційні витрати підприємства, у т.ч.	<i>46563</i>	<i>100</i>	<i>47510</i>	<i>100</i>	<i>40150</i>	<i>100</i>	<i>68765</i>	<i>100</i>	<i>318019</i>	<i>100</i>
- матеріальні витрати	24868	53,4	26710	56,2	20685	51,5	29583	43,0	158286	49,8
- витрати на оплату праці	15539	33,4	15050	31,7	13311	33,2	27671	40,2	119961	37,7
- відрахування на соціальні заходи	3300	7,1	3184	6,7	2850	7,1	5855	8,5	24865	7,8
- амортизація	1281	2,8	589	1,2	606	1,5	615	0,9	3890	1,2
- інші операційні витрати	1575	3,4	1977	4,2	2698	6,7	5041	7,3	11017	3,5

Загальний обсяг операційних витрат підприємства за цей період збільшувався. Загалом, обсяг операційних витрат зріс у 6,8 разів. Найбільше – у 7,7 разів зросли витрати на оплату праці, найменше – у 3 рази – витрати на амортизацію. У структурі операційних витрат переважала частка матеріальних витрат. Однак, на кінець аналізованого періоду їх питома вага знизилася з 56,2% до 49,8%. Натомість, збільшилася частка витрат на оплату праці (з 31,7% до 37,7%).

Узагальнені фінансово-економічні показники виробничо-господарської діяльності Самбірського лісового господарства відображені в таблиці 2.9.

Як бачимо, протягом аналізованого періоду обсяги валового прибутку коливалися. З 2018 р. по 2020 р. величина валового прибутку знизилася на 2705 тис.грн (21%), у 2021р. – зросла на 9922 тис.грн (у 2 рази), а у 2022р. – збільшилася ще на 44960 тис.грн (приріст 223,8%). Натомість, чистий прибуток підприємства збільшувався – найбільше у 2021р та 2022р. Загалом, з 2018р. по 2022р. обсяг валового прибутку зріс у 5 разів, а чистого у 12,7

разів. У зв'язку з приростом собівартості витрати на одну гривню реалізованої продукції збільшувалися.

Таблиця 2.9

Динаміка показників прибутків і рентабельності діяльності
ДП «Самбірське лісове господарство» за період 2018-2022 роки

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
Чистий дохід від реалізації продукції	тис.грн.	45761	45991	40970	74658	298404
Собівартість реалізованої продукції	тис. грн.	32885	34124	30799	54565	233351
Валовий прибуток	тис. грн.	12876	11867	10171	20093	65053
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	<i>тис. грн.</i>	-	-1009	-1696	9922	44960
Чистий прибуток (збиток)	тис. грн.	646	650	675	1232	8229
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	<i>тис. грн.</i>	-	4	25	557	6997
Витрати на одну гривню реалізованої продукції	грн./грн.	0,72	0,74	0,75	0,73	0,78
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	<i>грн./грн.</i>	-	0,02	0,01	-0,02	0,05
Рентабельність витрат (за валовим прибутком)	%	39,15	34,78	33,02	36,82	27,88
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	%	-	-4,38	-1,75	3,80	-8,95
Рентабельність реалізації	%	1,41	1,41	1,65	1,65	2,76
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	%	-	0,00	0,23	0,00	0,00
Фондорентабельність	%	4,55	4,30	4,44	8,00	18,73
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	%	-	-0,25	0,14	3,56	10,73
Рентабельність оборотних активів	%	19,74	14,14	14,92	25,39	47,86
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	%	-	-5,60	0,78	10,46	22,47
Рентабельність активів	%	7,39	6,34	6,90	12,12	22,86
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>	%	-	-1,05	0,56	5,22	10,74

Показники рентабельності за цей період змінювалися неоднорідно:

- рентабельність витрат коливалися і знизилася на 11,28%;
- рентабельність реалізації за чистим прибутком зростала (збільшилася майже у 2 рази);
- фондорентабельність коливалася, але зросла у 4,1 рази;
- рентабельність оборотних активів збільшилася у 2,4 рази

- рентабельність активів підвищилася у 3,1 рази.

Вцілому, зміна фінансових показників була позитивною.

2.3. Аналіз і оцінка фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

Визначимо та оцінимо структуру балансу підприємства за даними представленими в таблиці 2.10.

Таблиця 2.10

Склад статей пасиву балансу ДП «Самбірське лісове господарство»

Показники	Одиниці виміру	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
I. Власний капітал, всього	тис.грн.	1998,5	1812	1699,5	4078,5	19379
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	%	0	90,7	93,8	240,0	475,2
В т.ч.						
-зарєєстрований капітал	тис. грн.	1104	1104	1104	1104	3591
- додатковий капітал	тис. грн.	683	383,5	417	2974,5	15788
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	тис. грн.	211,5	329,5	183,5	0	0
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення	тис. грн.	0	0	0	0	0
III. Поточні зобов'язання і забезпечення	тис. грн.	6743,5	8443,5	8079,5	6083,5	16620,5
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	%	0	125,2	95,7	75,3	273,2
В т.ч.						
Короткотермінові кредити банків	тис. грн.	411	910	822,5	323,5	0
Поточна кредиторська заборгованість	тис. грн.	6332,5	7533,5	7257	5760	16620,5
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття	тис. грн.	0	0	0	0	0
Баланс	тис. грн.	8742	10255,5	9779	10162	35999,5
<i>Зміна у порівнянні з попереднім роком</i>	тис.грн		1513,5	-476,5	383	25837,5
	%		117,3	95,4	103,9	354,3

Протягом аналізованого періоду вартість пасивів підприємства збільшилася на 27257,5 тис.грн. (у 4,1 рази). При цьому, у 2020 р. по

відношенню до 2019 р. сума балансу зменшилася на 476,5 тис.грн (4,6%). У 2021р. величина балансу підвищилася до рівня 2019 р., а у 2022 р. різко зросла на 25837,5 (254,3%).

У період 2018-2022рр. у складі пасивів балансу був власний капітал та поточні зобов'язання і забезпечення. Підприємство не брало довгострокових зобов'язань і забезпечень та не мало зобов'язань, пов'язаних з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття.

Динаміка статей пасивів балансу представлена на рис.2.5, а динаміка структурних елементів пасивів балансу - на рис. 2.6.

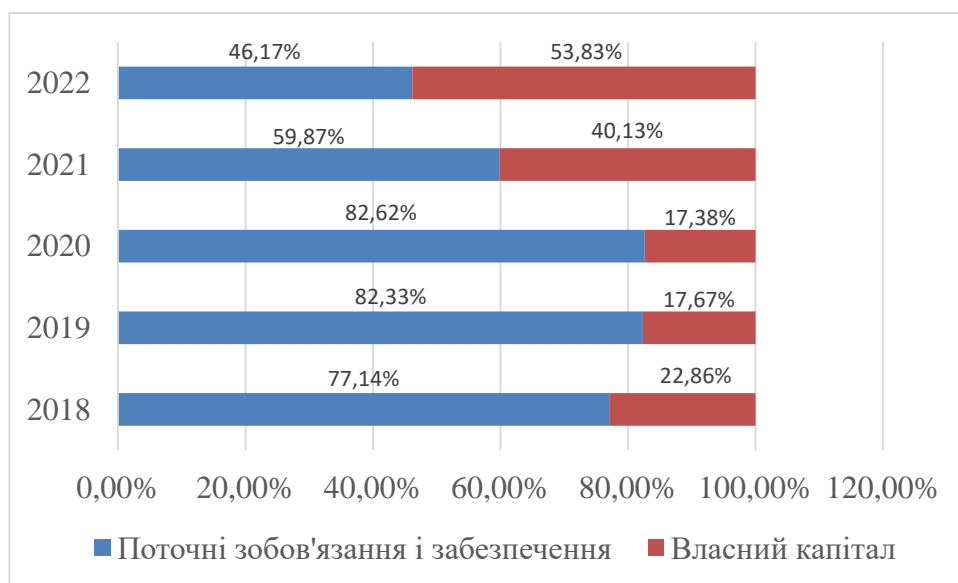

Рис. 2.5. Динаміка структури пасивів балансу ДП «Самбірське лісове господарство»

У 2018- 2020р. в структурі пасиву балансу поточні зобов'язання і забезпечення займали близько 77%-82 %. У 2021 р. їх частка знизилася до 60%. У 2022р. у структурі балансу питома вага власного капіталу збільшилася до 53,8 %, що є позитивним фактором.

На кінець аналізованого періоду у структурі власного капіталу підприємства збільшилася величина зареєстрованого капіталу на 2487 тис.грн. (у 3 рази) та величина додаткового капіталу на 15105 тис.грн. (у 23 рази). Натомість частка нерозподіленого прибутку зменшилася до нуля.

У структурі поточних зобов'язань і забезпечень основну частку займає поточна кредиторська заборгованість. У 2018р.-2021р. її частка становила 89%-94%, а у 2022р. збільшилася до 100%.

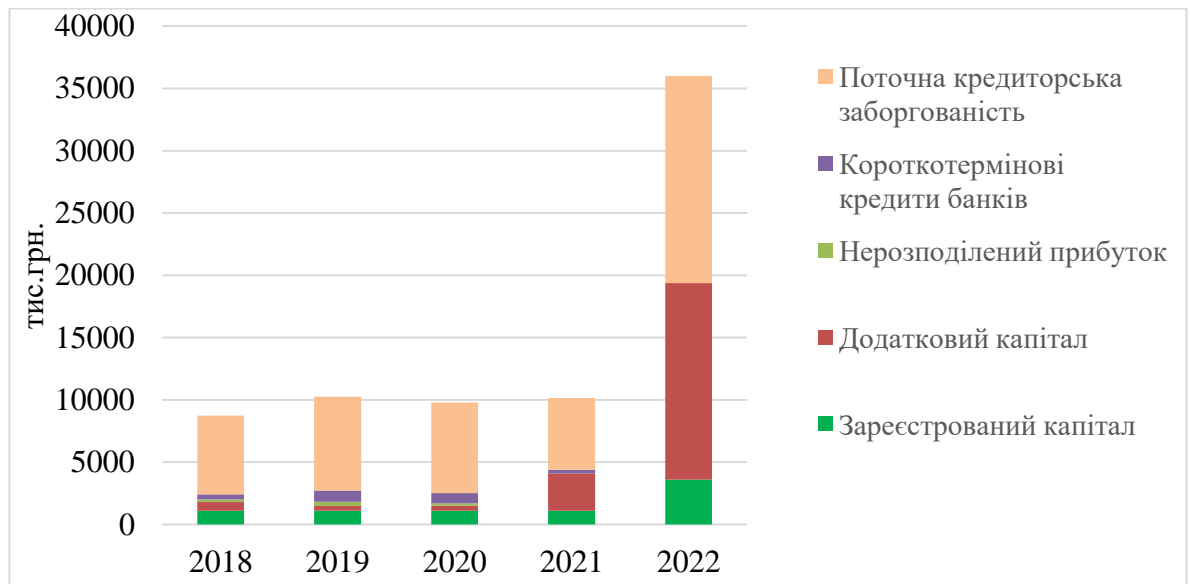

Рис. 2.6. Динаміка структурних елементів пасивів балансу

Визначимо відносні показники фінансової стійкості підприємства та проаналізуємо динаміку їх зміни. Дані представлено в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11

Динаміка показників фінансової стійкості ДП «Самбірське ЛГ»

Показники	Роки					Норматив не значення
	2018	2019	2020	2021	2022	
1. Коефіцієнт автономії	0,229	0,177	0,174	0,401	0,538	>0,5
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		-0,052	-0,003	0,228	0,137	
2. Коефіцієнт фінансової залежності	4,374	5,660	5,754	2,492	1,858	<2
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		1,285	0,094	-3,262	-0,634	
3. Коефіцієнт фінансового ризику	3,374	4,660	4,754	1,492	0,858	<1,5 >0,67
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		-0,082	-0,004	0,460	0,496	
4. Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-1,737	-2,123	-2,092	-0,302	0,030	>0 ріст
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		-0,386	0,031	1,791	0,331	
5. Коефіцієнт маневреності оборотних активів	-1,061	-0,837	-0,786	-0,254	0,033	>0 ріст
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		0,224	0,051	0,533	0,287	
6. Коефіцієнт концентрації	0,771	0,823	0,826	0,599	0,462	<0,5

позикового капіталу						
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		0,052	0,003	-0,228	-0,137	
7. Коефіцієнт фінансової стабільності	0,296	0,215	0,210	0,670	1,166	0,67-1,5
<i>Зміна у порів. з попереднім р.</i>		-0,082	-0,004	0,460	0,496	

Як бачимо, у 2018-2021рр., усі визначені показники фінансової стійкості підприємства не відповідали нормативним значенням та мали тенденцію до погіршення. При цьому у 2020р. були найбільші відхилення цих показників від рекомендованих значень. Зокрема, коефіцієнт фінансової залежності у 2020р. становив 5,754 при рекомендованому значенні менше двох. Коефіцієнти маневреності власного капіталу та маневреності оборотних активів у 2018-2022 рр. були від'ємними, тобто підприємству не вистачало власних фінансових ресурсів для фінансування поточної господарської діяльності.

Отже, фінансова діяльність підприємства у період 2018-2022 рр. була нестабільною. Недостатній рівень власного капіталу знижував рівень фінансової стійкості підприємства, а це не давало йому ефективно здійснювати свою діяльність та розвиватися.

Після проведеної у 2022 р. реорганізації підприємства, його фінансовий стан покращився. Так, коефіцієнт автономії, який показує рівень фінансової незалежності підприємства від зовнішнього фінансування підвищився у цьому році в порівнянні з попереднім на 0,137 і становив 0,538, що відповідає нормативам. Коефіцієнт фінансової стабільності з 2018р. по 2022р. збільшився у 4 рази, що вказує на підвищення спроможності підприємства відповідати за своїми зобов'язаннями в середньо- і довгостроковому періоді. Коефіцієнти маневреності власного капіталу та маневреності оборотних активів у 2022 р. були додатними, що є позитивною динамікою.

Для характеристики фінансової стійкості підприємства важливе значення має визначення абсолютних показників. Абсолютні показники фінансової стійкості дозволяють визначити відповідність чи невідповідність

(надлишок або нестачу) джерел коштів для формування запасів і витрат. Визначається різницею між загальною сумою залучених коштів і сумою, витраченою на формування запасів і оплату витрат. Модель оцінки ступеня фінансової стійкості в залежності від рівня відповідних показників приведена в таблиці А.1 (додаток А). Тип фінансової стійкості підприємства визначимо, здійснюючи відповідні розрахунки в таблиця 2.12).

Таблиця 2.12

Оцінка типу фінансової стійкості ДП «Самбірське ЛГ» у 2018-2022 роках

№ п/п	Показники	Роки				
		2018	2019	2020	2021	2022
1.	Наявність власних оборотних засобів [р.1495-р.1095]	-3471,5	-3847,5	-3556	-1230,5	575
2.	Наявність довгострокових джерел формування запасів [(р.1495+р.1595) - р.1095]	-3471,5	-3847,5	-3556	-1230,5	575
3.	Показник загальної величини джерел формування запасів [(р.1495+ р.1595+р.1695)-р.1095]	3272	4596	4523,5	4853	17195,5
4.	Вартість запасів (р.1100)	1970	2446,5	2281	1883	10545,5
5.	Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів (р.1-р.4)	-5441,5	-6294	-5837	-3113,5	-9970,5
6.	Надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування (р.2-р.4)	-5441,5	-6294	-5837	-3113,5	-9970,5
7.	Надлишок (+) або нестача (-) загальної величини джерел формування запасів (р.3-р.4)	1302	2149,5	2242,5	2970	6650
8.	Тип фінансової стійкості (р.4,р.5; р.6; р.7)	нестійкий	нестійкий	нестійкий	нестійкий	нестійкий

Впродовж аналізованого періоду тип фінансового становища підприємства був нестійким. На підприємстві не було власних засобів і довгострокових джерел для покриття запасів.

При цьому, все ще зберігається можливість відновлення платоспроможності підприємства за рахунок поповнення власного капіталу та збільшення джерел власних оборотних коштів, скорочення дебіторської заборгованості, прискорення оборотності запасів. Якщо ці умови не будуть

виконуватися, то в майбутньому можлива тенденція до погіршення фінансового стану підприємства.

2.4. Факторний аналіз показників рентабельності власного капіталу

Рентабельність є основним показником, який характеризує ефективність діяльності суб'єктів господарювання, що потребує постійної уваги фінансового та інвестиційного менеджменту. Виходячи з об'єкта дослідження нашої роботи проаналізуємо вплив факторів на показник рентабельності власного капіталу.

Факторну модель показника рентабельності власного капіталу сформуємо за моделлю системи фінансового аналізу, яка розроблена спеціалістами фірми "DuPont" [18].

Показник рентабельності власного капіталу залежить від рентабельності сукупних активів і коефіцієнта фінансової залежності. Враховуючи це побудуємо структурно-логічну схему дослідження впливу факторів на зміну рентабельності власного капіталу (див. рис. 2.7).

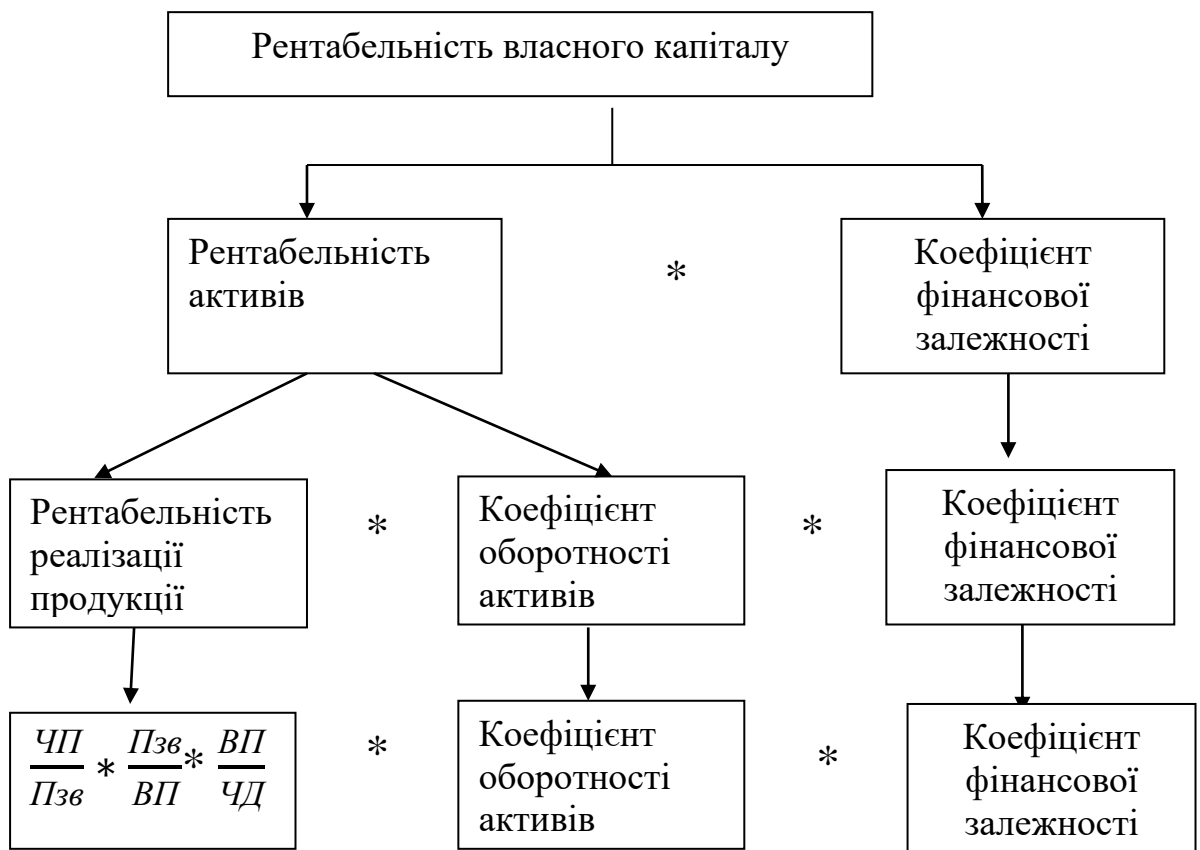

Рис. 2.7. Структурно-логічна модель дослідження факторів впливу на рентабельність власного капіталу

Будуємо модель факторного аналізу показника рентабельності власного капіталу:

$$P_{вк} = X1\left(\frac{ЧП}{Пзв}\right) * X2\left(\frac{Пзв}{ВП}\right) * X3\left(\frac{ВП}{ЧД}\right) * X4\left(\frac{ЧД}{А}\right) * X5\left(\frac{А}{ВК}\right) \quad (2.1)$$

Де, ЧП - чистий прибуток;

ВК- власний капітал;

ЧД - чистий дохід;

Пзв – прибуток від звичайної діяльності до оподаткування;

ВП– валовий прибуток.

Вихідні дані для аналізу представлені в таблиці 2.13.

Таблиця 2.13

Вихідні дані для розрахунку впливу факторів на показник рентабельності власного капіталу ДП «Самбірське лісове господарство»

Показник	Од. виміру	Роки		Відхилення
		2022	2021	
Чистий дохід від реалізації продукції	Тис.грн.	298404	74658	223746
Власний капітал	Тис.грн.	19379	4078,5	15300,5
Активи	Тис.грн.	35999,5	10162	25837,5
Валовий прибуток	Тис.грн.	65053	20093	44960
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування	Тис.грн.	11359	2006	9353
Чистий прибуток	Тис.грн.	8229	1232	6997
Відношення чистого прибутку до неподаткованого прибутку від звичайної діяльності (X1)	коєф	0,7244	0,6142	0,1103
Відношення неоподаткованого прибутку від звичайної діяльності до валового прибутку (X2)	коєф	0,1746	0,0998	0,0748
Рентабельність реалізації продукції за валовим прибуком (X3)	коєф	0,2180	0,2691	-0,0511

Оборотність активів (X4)	коєф	8,2891	7,3468	0,9423
Фінансова залежність (X5)	коєф	1,8577	2,4916	-0,6339
Рентабельність власного капіталу	%	42,46	30,21	12,26

Для розрахунку впливу факторів на зміну рентабельності власного капіталу скористаємося методом виявлення ізольованого впливу факторів. Цей метод дозволяє визначити, як вплив окремих факторів на результатуєчий показник так і синергетичний вплив факторів. більш точно встановити вплив о що передбачає розрахунок умовних значень результативного показника.

Для визначення величини впливу факторів на приріст результативного показника (у) використовуємо спосіб ланцюгової підстановки. За цим способом розрахуємо послідовно абсолютні частинні прирости показника рентабельності власного капіталу (у) за рахунок кожного з виділених факторів $x_1 \dots x_5$

$$\Delta y_{x1} = x_{11} * x_{20} * x_{30} * x_{40} * x_{50} - x_{10} * x_{20} * x_{30} * x_{40} * x_{50} \quad (2.2)$$

$$\Delta y_{x2} = x_{11} * x_{21} * x_{30} * x_{40} * x_{50} - x_{11} * x_{20} * x_{30} * x_{40} * x_{50} \quad (2.3)$$

$$\Delta y_{x3} = x_{11} * x_{21} * x_{31} * x_{40} * x_{50} - x_{11} * x_{21} * x_{30} * x_{40} * x_{50} \quad (2.4)$$

$$\Delta y_{x4} = x_{11} * x_{21} * x_{31} * x_{41} * x_{50} - x_{11} * x_{21} * x_{31} * x_{40} * x_{50} \quad (2.5)$$

$$\Delta y_{x5} = x_{11} * x_{21} * x_{31} * x_{41} * x_{51} - x_{11} * x_{21} * x_{31} * x_{41} * x_{50} \quad (2.6)$$

Результати впливу факторів на результативний показник відображені в таблиці 2.14.

Таблиця 2.14

Результати впливу факторів на зміну рентабельності власного капіталу
у 2022 р. в порівнянні з 2021 р.

Назва фактора	Фактори, які впливають на результативний показник					У
	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	
Базове значення	0,6142	0,0998	0,2691	7,3468	2,4916	
Вплив X ₁	0,7244	0,0998	0,2691	7,3468	2,4916	0,054
Вплив X ₂	0,7244	0,1746	0,2691	7,3468	2,4916	0,267
Вплив X ₃	0,7244	0,1746	0,2180	7,3468	2,4916	-0,118

Вплив X_4	0,7244	0,1746	0,2180	8,2891	2,4916	0,065
Вплив X_5	0,7244	0,1746	0,2180	8,2891	1,8577	-0,145
Всього						0,1226

Розрахунки рентабельності власного капіталу показали, що цей показник у 2022 році становив 42,46% і в порівнянні з 2021 роком він збільшився на 12,26%. На це вплинули такі фактори:

- збільшення відношення неоподаткованого прибутку від звичайної діяльності до валового прибутку підвищило рівень рентабельності власного капіталу на 26,7%;
- прискорення оборотності активів збільшило рівень рентабельності власного капіталу на 6,5%;
- зміна частки чистого прибутку у прибутку від звичайної діяльності до оподаткування підвищило рентабельності власного капіталу на 5,4%.

При цьому, зниження рентабельності від реалізації продукції зменшило приріст рентабельності власного капіталу на 11,8%, а зміна показника фінансової залежності – на 14,5%.

Оскільки, для збільшення фінансової стійкості підприємства є важливим зменшення фінансової залежності, то пріоритетними напрямками підвищення рівня рентабельності власного капіталу – є збільшення рентабельності від реалізації продукції, підвищення обсягів валового, чистого та прибутку від звичайної діяльності до оподаткування та зменшення витрат на виготовлення продукції, а також прискорення оборотності активів. Це є резервами забезпечення фінансової стійкості підприємства.

Вплив факторів графічно представлено на рис.2.8.

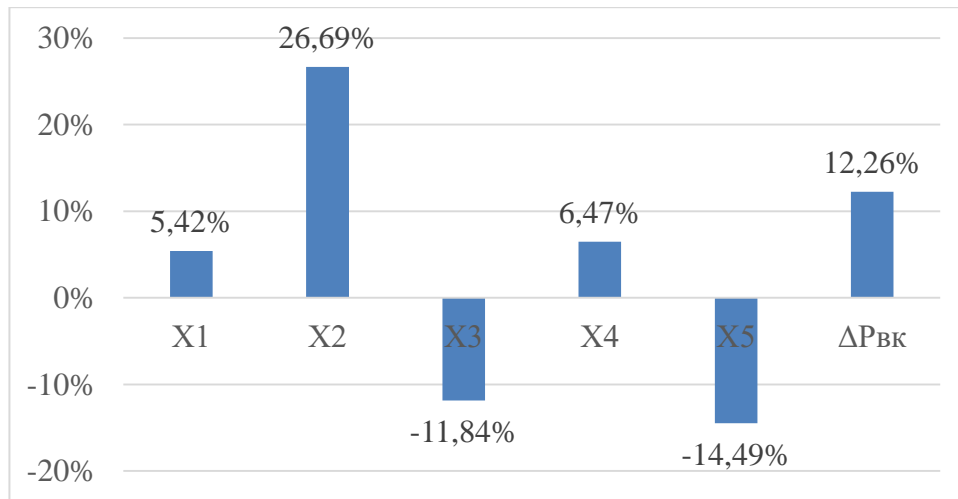

Рис. 2.8 Вплив факторів на зміну рентабельності власного капіталу ДП «Самбірське ЛГ» за період 2021-2022рр.

У другому розділі роботи подано загальну характеристику філії «Самбірське ЛГ», проаналізовано економічні показники її виробничо-господарської діяльності, здійснено комплексний аналіз показників, які характеризують фінансову стійкість підприємства.

Філія «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України" була утворена в результаті реформування лісової галузі, проведеного у четвертому кварталі 2022 року. Основними напрямками діяльності філії є: ведення лісового господарства, охорона і відтворення лісів.

Аналіз виробничо-господарської діяльності підприємства виявив, що протягом 2018-2022 рр. фінансово- економічні показники змінювалися неоднорідно. До 2020 р. спостерігалася тенденція до зниження ефективності діяльності, а з 2020р. до 2022 р. результативність збільшилася. Значне покращення фінансово-економічних показників спостерігалось у 2022р., після зміни виробничих потужностей підприємства.

У 2018- 2020р. в структурі пасиву балансу переважала частка поточних зобов'язань і забезпечень (до 82 %). У 2022 р. питома вага власного капіталу підприємства зросла до 53,2 %.

Показники, які характеризують фінансову стійкість підприємства: коефіцієнт автономії, фінансової залежності, фінансового ризику та фінансової стабільності до 2022 р. були нижчими за рекомендовані значення.

Аналіз абсолютних показників, які передбачав оцінку забезпеченості запасів власними фінансовими ресурсами, виявив нестійкий тив фінансового стану підприємства.

За результатами факторного аналізу виявлено, що на приріст показника рентабельності власного капіталу найбільший вплив мало зростання обсягів прибутку від звичайної діяльності до оподаткування, чистого прибутку та прискорення оборотності активів. Негативний вплив мало зниження рентабельності реалізації за валовим прибутком.

3. Економічне обґрунтування напрямів підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України»

3.1. Напрями підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство»

Результати аналізу виробничо-господарської та фінансової діяльності філії «Самбірське лісове господарство, проведені нами у другому розділі дипломної роботи, свідчать про необхідність розробки комплексу заходів щодо підвищення її фінансової стійкості. З одного боку, в результаті проведеної реструктуризації, на кінець аналізованого періоду виробничі потужності і трудові ресурси Самбірського лісового господарства значно збільшилися, що сприяє розвитку і зростанню його доходів та прибутків. З іншого боку, його фінансове становище залишалось нестійким (через недостатність власних фінансових ресурсів для покриття запасів), а деякі показники рентабельності діяльності (рентабельність виробництва продукції та рентабельність реалізації продукції за валовим прибутком) – знизилися та зросли загальні витрати та витрати на виробництво продукції.

За результатами аналізу, нами визначені наступні напрями підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство»:

- збільшення прибутків та рентабельності діяльності підприємства;
- оптимізація структури активів і пасивів;

- покращення ділової активності (реалізація залишків готової продукції, прискорення оборотності оборотних активів).

Прибуток є основним джерелом фінансування поточної діяльності та розширеного відтворення капіталу суб'єктів господарювання. Отримані кошти дозволяють підприємствам не лише виплатити свої зобов'язання перед бюджетом, банками та іншими організаціями, але й інвестувати у нове будівництво, реконструкцію, чи модернізацію існуючого обладнання чи купівлю нового більш прогресивнішого. Основним критерієм для досягнення та підтримання фінансової стійкості є не лише абсолютний обсяг прибутку, а й його рентабельність у порівнянні із вкладеним капіталом чи затратами підприємства.

Удосконалення структури активів підприємства передбачає їх оптимізацію з метою підвищення обсягів забезпечення запасів власними фінансовими ресурсами. Покращення ділової активності – це підвищення ефективності постачання, маркетингу та збутової політики з метою збільшення доходів і прибутковості підприємства.

Отже, пріоритетним напрямом покращення фінансової стійкості лісокомбінату - є зростання його дохідності. Основні напрями збільшення доходів філії «Самбірське лісове господарство» відображено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

***Управлінські рішення щодо збільшення дохідності
філії «Самбірське лісове господарство»***

Групи заходів	Управлінські рішення
Збільшення величини доходів	<ul style="list-style-type: none"> • Збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції через розширення її номенклатури і асортименту • Зменшення залишків готової нереалізованої продукції; • Збільшення операційних і позареалізаційних доходів
Підвищення рентабельності	<ul style="list-style-type: none"> • Зменшення собівартості виготовлення продукції за рахунок <ul style="list-style-type: none"> - зниження частки умовно-постійних витрат; - підвищення продуктивності праці; - оптимізації витрат на зберігання, формування і

	утримання запасів. <ul style="list-style-type: none"> • Зменшення витрат на управління • Впровадження заходів із підвищення продуктивності праці– механізація та цифровізація робіт • Збільшення завантаженості використання устаткування • Впровадження новітньої техніки і технології
--	---

Для реалізації визначених управлінських рішень та підвищення рівня рентабельності діяльності підприємства ми пропонуємо розширити асортимент продукції, покращити її якість через впровадження нової техніки та технології, підвищити продуктивність праці та знизити рівень виробничих запасів і залишків готової продукції на складах.

Серед заходів, які застосовуються у практиці вирішення цих завдань можна виділити: оновлення якісних характеристик продукції, яку випускає підприємство або/і виробництво нових конкурентоздатних видів продукції, які задовольняють сучасні потреби споживачів. Напрями удосконалення асортиментної політики формуються за результати маркетингових досліджень та передбачають:

- оцінку виробничих потужностей підприємства;
- визначення технічних та технологічних можливостей підприємства;
- пошуку джерел постачання сировини і матеріалів;
- формування трудового потенціалу;
- формування каналів збуту продукції.

3.2. Обґрунтування і розрахунок ефективності заходів

Одним із видів номенклатури продукції філії «Самбірське лісове господарство» є дрова, які підприємство реалізовує як на внутрішній, так і на зовнішній ринки. Зокрема, у 2018 р. на експорт було поставлено 1510 м³ паливних дров; у 2019р. – 1048 м³, а у 2022р. - 1850 м³. На даний час, паливні дрова, підприємство реалізовує в тому числі і на електронній платформі ДРОВАЄ <https://drovae.gov.ua/>.

Паливні дрова, як продукція користується певним попитом на ринку, однак для збільшення обсягів реалізації продукції з високою доданою вартістю є також і інший напрям: переробляти неліквідну деревину та виготовляти з неї паливні брикети. База сировини для цього є достатньою, адже у процесі лісозаготівлі та переробки лісу утворюється значна кількість кускових відходів та тирси. Окрім того, в процесі санітарних рубок заготовлюється деревина нижчої якості, яку можна переробляти на паливні брикети. Виготовлення такої продукції дозволить отримати додатковий соціально-економічний, екологічний, технічний та інноваційні ефекти.

Паливні брикети - це інноваційне та повністю екологічно чисте біопаливо, яке є важливим компонентом в енергетичній трансформації сучасного світу. Однією з основних переваг паливних брикетів є їхня економічність. Вони забезпечують високий рівень теплової ефективності, дозволяють споживачам заощаджувати кошти на опаленні та інших енергетичних потребах. Так, за дослідженням спеціалістів при спалюванні 1000 кг паливних брикетів виділяється стільки ж теплової енергії, як при спалюванні 1600 кг деревини, 478 куб.м газу, 500 л дизельного палива, 1000 кг вугілля, 685 л мазуту [40]. Вони є одним з перспективних енергетичних ресурсів для приватних будинків, а також промислових об'єктів, таких як ферми, складські та промислові приміщення. Така продукція користується попитом на зовнішніх ринках.

Паливні брикети є екологічно безпечними. Вони не містять шкідливих речовин і сприяють зменшенню викидів в атмосферу вуглекислого газу. Це обумовлює актуальність наших пропозицій щодо впровадження цього виду продукції у виробничу програму філії «Самбірське лісове господарство» та розвитку його на засадах сталості.

Реалізація цієї мети передбачає вибір типу брикетів, які будуть виготовлятися, оцінку виробничих потужностей та кадрового потенціалу ліокомбінату.

На сучасному ринку виробництво паливних брикет, загалом представлено трьома типами: Nestro, RUF та Pini&Kay [40]. Для реалізації інвестиційного проекту виробництва паливних брикетів на потужностях Самбірського лісового господарства доцільно, на наш погляд, обрати паливні брикети Nestro. Це довгі циліндричної форми або багатокутного перерізу брикети, які виготовляють на гідравлічних пресах. Форму брикету («шайби» або «поліна») може замовляти покупець. Виробничий процес характеризується невисокими вимогами до кваліфікації персоналу і до організації виробництва. Перевагами брикетів типу Nestro є невисока собівартість, достатньо висока щільність (1,0-1,15 т/м³). Однак, така продукція має досить низьку вологостійкість, тому необхідно хороше упакування [5].

Обґрунтування інвестиційного проекту виробництва паливних брикетів Nestro

У виробничій структурі філії «Самбірське лісове господарство» є виробничі цехи, площі яких є достатніми для встановлення технологічного обладнання виробництва брикетів *Nestro*. При цьому, філія має достатню кількість власної сировини для виготовлення 2500 тон/рік цієї продукції.

Визначимо витрати на реалізацію інвестиційного проекту.

Вартість нового устаткування для забезпечення технологічного процесу (таблиця 3.2).

Таблиця 3.2

Розрахунок вартості нового обладнання

№ з/п	Назва обладнання, устаткування	Марка, тип	К-сть	Вартість, тис. грн.	
				Одиниці	Разом
I. Технологічне обладнання					
1	Барабанна рубальна машина	PM5	2	21,3	42,6
2	Гідравлічний прес	ITALMAC 2713-1	2	120	240
2	Лінія сушіння-брикетування	Файервуд-400	2	170	340
	Разом	—	6	311,3	622,6

II. Транспортні засоби					
1	Механізований бункер накопичувач кускових відходів		2	15	30
2	Поздовжній ланцюговий конвеєр		2	6	12
3	Бункер накопичувач технологічної тріски		2	13	26
	Разом	—	6	34	68
III. Інші основні засоби (5% від I + II + III)					17,265
	Всього				725,13
	Транспортно-монтажні витрати (8 %)				58,01
	ЗАГАЛЬНА СУМА ВИТРАТ				783,14

2. У якості сировини для виготовлення пелет Nestro пропонуємо використовувати кускові відходи переробки деревини, тирсу, колоди хвойних та твердолистяних порід нижчого гатунку. Витрати сировини на виробничу програму становлять 3,75 тис. м³. Ціна 1 м³ сировини - 600 грн.

Вартість сировини на виробничу програму:

$$V_{\text{сир.}} = 3,75 * 600 = 2250 \text{ тис.грн}$$

3. Трудові ресурси. У штаті персоналу Самбірського лісового господарства є частина робітників, які працюють на умовах неповної зайнятості. Для реалізації технологічного процесу виготовлення паливних брикетів необхідно 14 робітників, 4 допоміжних робітника та 1 керівник. Частина цих працівників (3 основних, 2 допоміжних, 1 керівника) візьмемо зі спеціалістів Самбірського ЛГ, ще 11 працівників потрібно найняти.

Розрахуємо фонд заробітної плати необхідного персоналу:

- основних виробничих робітників:

$$FO_{\text{Пос.роб.}} = 10 * 14,5 * 12 = 2030 \text{ тис.грн.}$$

- допоміжних виробничих робітників:

$$FO_{\text{Пдоп.роб.}} = 4 * 10,2 * 12 = 489,6 \text{ тис.грн.}$$

- керівників:

$$FO_{\text{Пкер.}} = 1 * 15 * 12 = 180 \text{ тис.грн.}$$

$$\text{Разом: } FO_{\text{П}} = 2030 + 489,6 + 180 = 2699,6 \text{ тис.грн.}$$

4. Розрахунок вартості електроенергії:

Вел/ен=1500 тис.грн.

5. Амортизаційні відрахування на будівлі виробничого призначення (цех) і нове устаткування:

$$A = (250 * 1,3 * 1,1) * 0,0491 + (783,14 * 0,2085) = 180,84 \text{ тис. грн.}$$

6. Витрати загальновиробничі:

$$V_{з/в} = ((\text{ФОПдоп.роб.} + \text{ФОПкер.}) * 1,22 + A + \text{Вел/ен}) / 0,77 \quad (3.1)$$

$$V = ((489,6 + 180) * 1,22 + 1500 + 180,84) / 0,77 = 4932,1 \text{ тис. грн.}$$

У таблиці 3.3 представлено розраховані витрати на виробництво річної програми виробів.

Таблиця 3.3

Кошторис виробничої собівартості паливних брикет Nestro

№ з/п	Статті витрат	На 1 тонну, гривень	На програму 2500 тонн, тис. грн.
	Статті витрат:		
1	Витрати на сировину	900	2250
2	Витрати на оплату праці основних виробничих робітників	556,8	1392
3	Відрахування на загальнообов'язкове соціальне страхування	122,5	306,2
4	Розподілені загальновиробничі витрати	1297,5	3243,83
5	Виробнича собівартість	2876,8	7192,1
6	Витрати, пов'язані з операційною діяльністю, які не включають до виробничої собівартості	431,5	1078,8
7.	Повна собівартість	3308,4	8270,9
8	Прибуток до оподаткування - (рентабельність -22,8%)	978,8	2447,1
9	Відпускна ціна без ПДВ	4287,2	10718

Реалізація інвестиційного проекту дозволяє збільшити обсяг виробництва продукції на 4,1%. Відпускна ціна з ПДВ однієї тони складає 5115 грн., а середньо-ринкова ціна - 6500 грн/тонна. Отже, проект може бути рекомендований до впровадження.

Визначимо економію на умовно-постійних витратах:

$$E_{\text{ум-пост}} = C_{\text{розр}} - ((C_{\text{баз}} - P_{\text{ум-пост}}) * I_{\text{р.п}} + P_{\text{ум-пост}}) \quad (3.2)$$

де, $C_{\text{розр}}$, $C_{\text{баз}}$ - відповідно собівартість товарної продукції розрахункова та базова, тис.грн.

$P_{\text{ум-пост}}$ - сума умовно-постійних витрат в базовому році, тис.грн. (визначаємо за формою №2 «Звіт про фінансові результати»);

$I_{\text{р.п}}$ – індекс росту обсягів випуску продукції в плановому періоді.

$$C_{\text{баз}} = 233351 \text{ тис.грн.}$$

$$P_{\text{ум-пост}} = 3890 * 0,7 + 11017 + (119961 + 24866) * 0,2 = 42705 \text{ тис.грн}$$

$$E_{\text{ум-пост}} = 310639 * 0,78 - ((233351 - 42705) * 1,041 + 42705) = 1130,9 \text{ тис.грн.}$$

2. Проведений, у попередніх розділах дипломної роботи, аналіз діяльності підприємства вказує, що серед пріоритетних заходів удосконалення управління прибутками - є управління збутом продукції і збільшення обсягів реалізації готової продукції. Одним, із методів, що дозволяє реалізувати це завдання є метод **«Надання знижки за кількість придбаної продукції»**

На основі даних фінансової звітності у 2022 року на філії «Самбірське лісове господарство» виявлені залишки готової нереалізованої продукції, обсяг яких уповільнює обіг обігового капіталу підприємства. Підвищити обсяги реалізації продукції, тим самим зменшуючи обсяги нереалізованої продукції можна завдяки впровадженню на підприємстві системи знижок за кількість придбаної продукції.

Можна припустити, що підприємство при використанні прийому **«Надання знижки за кількість придбаної продукції»** зможе швидко реалізувати до 60% залишків готової продукції на складі надаючи знижку за придбаний товар в розмірі-10%.

Дохід від реалізації 60% залишків готової продукції складе:

$$D = 2413 * 0,6 = 1447,8 \text{ тис.грн.}$$

Оскільки, запропонований захід передбачає надання знижки, ми від отриманої величини додаткового доходу повинні відняти 10% - як знижку на реалізований товар. Тому, в кінцевому результаті, ми отримаємо:

$D_{\text{дод}} = 1447,8 * 0,9 = 1303$ тис.грн додаткового доходу.

Витрати на 1 грн. реалізованої продукції у 2022 році на підприємстві склали 0,78 грн./грн.

Отже, поточні витрати складатимуть:

$V_{\text{пот}} = 1303 * 0,78 = 1016,3$ тис.грн.

Визначимо розмір додаткового прибутку, який підприємство може отримати протягом наступного року:

$ВП_{\text{дод.зниж}} = 1303 - 1016,3 = 287,6$ тис.грн.

3.3. Підсумковий комплексний розрахунок економічної ефективності проектних заходів

Розроблені проектні рішення, здійснюють позитивний вплив на показники виробничо-господарської діяльності підприємства. Втілюючи запропоновані заходи підприємство отримає такі переваги:

- збільшення обсягів виробництва і реалізації продукції;
- зниження витрат на виготовлення продукції;
- додатковий прибуток;
- розширення ринку збуту;
- економічний і екологічний ефект від переробки деревних відходів.

Визначимо економічну ефективність інвестиційного проекту.

Базовий річний обсяг реалізації продукції становить 298404 тис. грн. Комплексом проектних заходів передбачено збільшення обсягу виробництва і реалізації продукції на 12234,56 тис.грн. на рік, при цьому сума економії від зниження собівартості у розрахунку на весь проектний обсяг виробництва (310639 тис. грн.) складе 1130,9 тис.грн.

Обчислимо інвестиційні затрати на впровадження заходів:

- придбання нового технологічного устаткування

$OЗ = 783,14$ тис.грн.

- затрати на поповнення оборотних коштів:

$$OK=0,05*12234,5 =611,73\text{тис. грн.}$$

Всього інвестиційних затрат

$$Z_{\text{інв}}=783,14+611,73= -1394,9 \text{ тис. грн.}$$

На момент впровадження заходів підприємство володіє власним вільними фінансовими ресурсами. Так, обсяг чистого прибутку Самбірського ЛГ у 2022 році складав в розмірі 8229 тис.грн., а на рахунках було 466 тис.грн.

Розрахунок

Розрахуємо витрати на одну гривню реалізованої продукції в проектному варіанті: $Z=(310639*0,78-1130,9)/ 310639=0,7764$ грн

Отже, додатковий прибуток від реалізації продукції, одержаний завдяки проекту: $P_{\text{дод}}^{\text{РП}}=(1- 0,7764)* 12234,56 =2765,35$ тис.грн.

Сума економії на собівартості базового обсягу реалізації:

$$E=(0,78-0,7764)* 298404=1074,3 \text{ тис.грн.}$$

Додатковий прибуток отриманий в результаті реалізації залишків готової продукції: $P_{\text{дод}}^{\text{ГП}}=287,6$ тис.грн.

Визначимо загальний обсяг додаткового прибутку до оподаткування:

$$P_{\text{заг.дод.}}=2765,35 +1074,3 +287,6=4127,25 \text{ тис.грн.}$$

Величина податку на прибуток становитиме:

$$ПП =4127,25 *0,18= 742,9 \text{ тис.грн.}$$

Отже додатковий обсяг чистого прибутку складатиме:

$$ЧП =4127,25-742,9= 3384,35 \text{ тис.грн.}$$

Визначимо обсяг приросту амортизаційних відрахувань:

$$2024 \text{ р. } \Delta A = 783,14*0,2193=171,74 \text{ тис.грн}$$

Результати розрахунків зводимо в таблицю 3.4.

Таблиця 3.4

Потоки реальних грошей

№	Грошові потоки	Початковий стан 2023р.	Значення показників (тис. грн.)
			2024р.

1	Операційна діяльність	-	3556,09
1.1	Додатковий дохід від реалізації	-	12234,56
1.2	Додаткові поточні витрати (3268,8*0,763)	-	9498,9
1.3	У т.ч. амортизація	-	171,74
1.4	Дохід від реалізації залишків готової пр-ції	-	1303
1.5	Собівартість залишків готової пр-ції	-	1016,3
1.6	Економія на собівартості базового обсягу виробництва	-	1074,3
1.7	Додатковий прибуток до оподаткування	-	4127,25
1.8	Податок на прибуток	-	742,9
1.9	Додатковий чистий прибуток	-	3384,35
2	Інвестиційна діяльність	-1394,87	-
2.1	Надходження від продажу активів	-	-
2.2	Затрати на придбання активів	783,14	-
2.3.	Затрати на поповнення оборотних коштів	611,73	-

Продовження таблиці 3.4

Ефективність проекту в цілому			
3	Потік (сальдо) від операційної та інвестиційної діяльності	-1394,87	3556,09
4	Коефіцієнт дисконтування	1	0,7692
5	Дисконтований потік	-1394,87	2735,34
6	Накопичений дисконтований потік (наростаючим підсумком)	-1394,87	1340,47
7	Чиста теперішня вартість (ЧТВ) =1340,47 тис.грн.		
8	Термін окупності проекту (T_{ок}) = на 2 -ому році		
9	Фінансова діяльність	-1394,87	
9.1	Власний фінансові ресурси	-1394,87	
9.2	Банківські кредити	-	
10.	Надлишок коштів	-	+3556,09

Як бачимо, в результаті реалізації інвестиційного проекту буде отримано додатковий прибуток та економію від зниження собівартості. Загальна потреба в інвестиційних ресурсах, необхідних для реалізації проекту покривається за власних коштів. Окрім економічного, буде отримано також соціальний, екологічний та технічний ефекти. Соціальний ефект полягає в збільшенні кількості робочих місць, підвищенні заробітної плати, екологічний - у ефективному використанні деревинної сировини внаслідок переробки відходів деревообробного виробництва та виготовлення продукції з низьким вуглецевим вмістом в процесі згоряння.

Результат впливу запроєктованих заходів на рівень показників фінансово-господарської діяльності представлено в таблиці 3.5.

Визначимо зміну середньорічної вартості оборотних активів:

$$\Delta OK_{\text{сер}}^{\text{проект}} = OK_{\text{сер}}^{\text{баз}} - \Delta D_{\text{РП дод}}^{\text{проект}} - K + \Delta OK^{\text{баз}}$$

Додатковий обсяг реалізації залишків готової продукції:

$$\Delta D_{\text{РП дод}}^{\text{проект}} = 1447,8 \text{ тис.грн.}$$

Капіталовкладення в проект з грошових рахунків: $K=466$ тис.грн.

Затрати на поповнення оборотних коштів у зв'язку з приростом обсягів виробництва готової продукції: $\Delta OK^{2024} = 0,05 * 12234,5 = 611,73$ тис. грн..

$$\Delta OK_{\text{сер}}^{\text{проект}} = 17195,5 - 1447,8 - 466 + 611,73 = 15893,43 \text{ тис.грн.}$$

Таблиця 3.5

Вплив заходів на основні показники виробничо-господарської діяльності філії «Самбірське лісове господарство»

Показники	Один вимір	Базовий варіант	Проект-ний варіант	Зміна у порівнянні з базовим варіантом (+, -)
Чистий дохід від реалізації продукції	тис. грн.	298404	310638,6	+12234,56
Середньорічна вартість основних засобів	тис. грн.	43931	44322,57	+783,14
Середньооблікова чисельність працівників	чол.	351	359	+8
Середній залишок оборотних активів	тис. грн.	17195,5	15893,43	-1302,07
Реалізація продукції на одного працівника	тис. грн./ос	850,15	865,28	+15,13
Фондовіддача	грн.	6,79	7,01	0,22
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	Коеф.	17,35	19,55	+2,19
Валовий прибуток	тис. грн.	65053	69458,78	4405,782
Затрати на 1 грн. РП	коп.	0,78	0,7764	-0,0036
Рентабельність виробництва	%	27,88	28,80	+0,92
Рентабельність реалізації (за валовим прибутком)	%	21,80	22,36	+0,56
Рентабельність власного капіталу (за чистим прибутком)	%	3,36	3,58	+0,23

Отже, в результаті прискорення оборотності оборотних засобів маємо вивільнення оборотних коштів, що позитивно впливає на ефективність використання запасів та структуру балансу.

Запропоновані заходи позитивно впливають також і на інші економічні показники. За проектом, в наступному році чистий дохід від реалізації продукції зросте на 4,1%, обсяг валового прибутку - на 6,8%, рентабельність виробництва продукції – на 0,92%; рентабельність реалізації за валовим прибутком – на 0,56%. Фондовіддача збільшиться на 0,22 грн./грн (3,2%), обсяг реалізованої продукції на одного працівника – на 15,1 тис.грн/особу (1,8%). Витрати на 1 грн. реалізованої продукції знизяться на 0,0036 грн./грн. в результаті чого отримаємо економію на умовно-постійних витратах в розмірі 1074,3 тис.грн.

Динаміку зміни чистого доходу від реалізації продукції та рентабельності виробництва продукції відображено на рисунку 3.1.

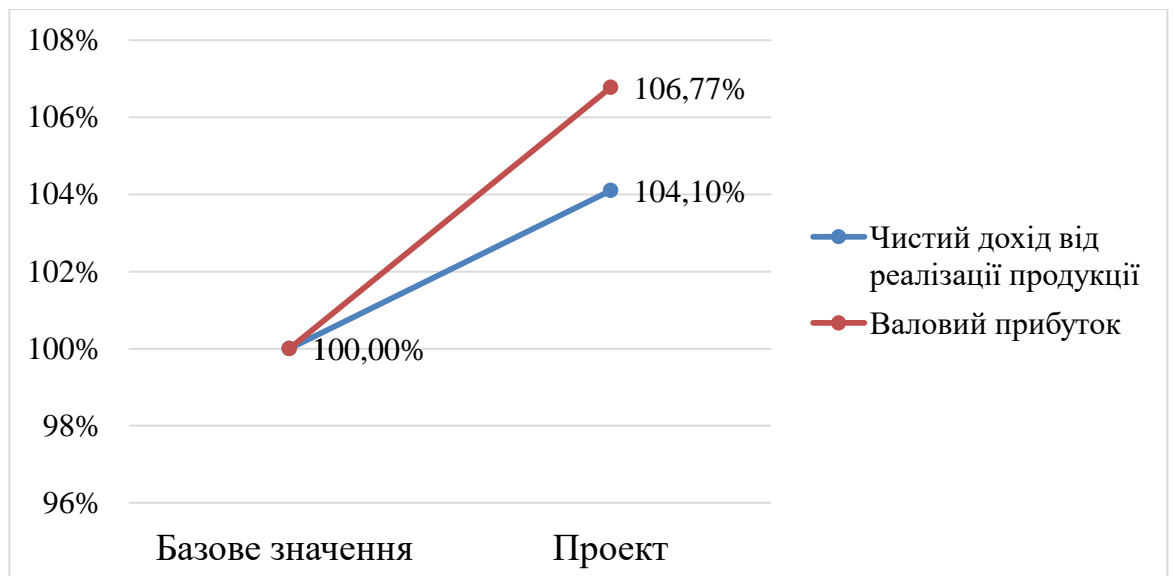

Рис. 3.1. Динаміка чистого доходу від реалізації продукції та рентабельності виробництва продукції базовий (2022р) і проектний варіанти

Визначимо як зміниться середньорічна вартість активів з врахуванням зміни вартості оборотних активів та введенням на баланс нового обладнання.

Для цього визначимо середню залишкову вартість основних засобів (без врахування амортизаційних відрахувань)

$$OZ_{\text{зал}}^{\text{проект}} = (13111,5 + (13111,5 + 783,14)) / 2 = 13503 \text{ тис.грн.}$$

$$\Delta OZ_{\text{зал}}^{\text{проект}} = 13111,5 - 13503 = 391,5 \text{ тис.грн.}$$

Середньорічна вартості активів за проектом складатиме:

$$\text{Активи}_{\text{сер}}^{\text{проект}} = ((5540 + 32068) / 2 + 391,5 + 15893,43) = 35088,93 \text{ тис.грн.}$$

$$\Delta \text{Активи}_{\text{сер}}^{\text{проект}} = 35088,93 - 35999,5 = -910,57 \text{ тис.грн.}$$

Отже, сума 910,57 тис.грн – це резерв оптимізації структури пасивів. За рахунок цих коштів Самбірське лісове господарство зможе зменшити обсяги кредиторської заборгованості за розрахунками з постачальниками, що підвищить показники його фінансової стійкості. Розрахунки впливу таких змін відображено в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Вплив заходів на зміну відносних показників фінансової стійкості
філії «Самбірське лісове господарство»

Показники	Один. виміру	Базовий варіант	Проектний варіант	Зміна у порівнянні з базовим варіантом (+, -)
<i>Власний капітал</i>	<i>тис. грн.</i>	<i>19379</i>	<i>19379</i>	<i>0</i>
<i>Поточні зобов'язання і забезпечення</i>	<i>тис. грн.</i>	<i>16620,5</i>	<i>15709,93</i>	<i>-910,57</i>
<i>Баланс</i>	<i>тис. грн.</i>	<i>35999,5</i>	<i>35088,93</i>	<i>-910,57</i>
Коефіцієнт автономії	коєф	0,538	0,552	0,014
Коефіцієнт фінансової залежності	коєф	1,858	1,811	-0,047
Коефіцієнт фінансового ризику	коєф	0,858	0,811	-0,047
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	коєф	0,030	0,009	-0,021
Коефіцієнт маневреності оборотних активів	коєф	0,033	0,012	-0,021
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	коєф	0,462	0,448	-0,022

Коефіцієнт фінансової стабільності	коєф	1,166	1,234	0,068
------------------------------------	------	-------	-------	-------

Динаміка зміни структури пасивів балансу відображена на рис.3.2, а зміни відносних показників фінансової стійкості на рис. 3.3.

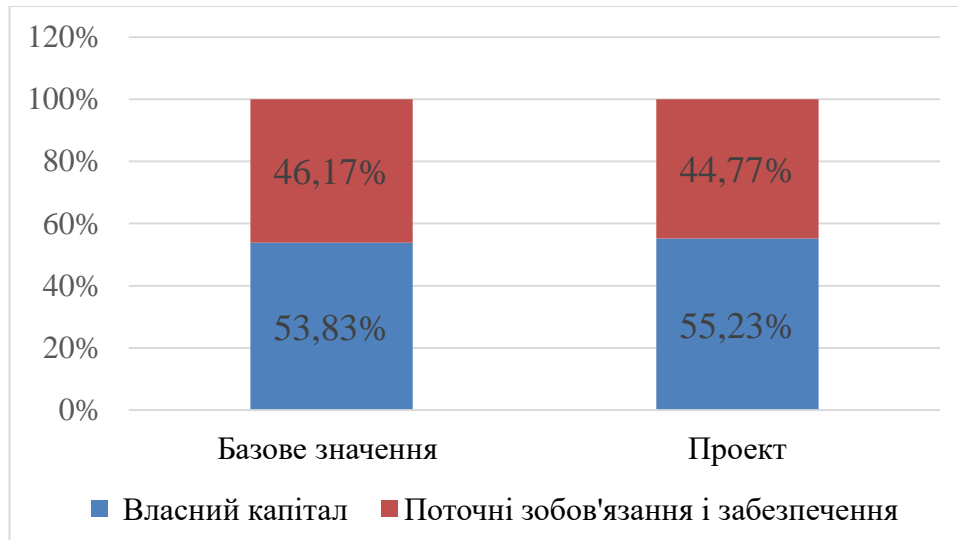

Рис. 3.2. Динаміка структури пасивів балансу філії «Самбірське лісове господарство» базовий і проектний варіанти

Рис. 3.3. Динаміка показників фінансової залежності базовий і проектний

За проектним варіантом, внаслідок зменшення в структурі пасивів підприємства обсягів поточних зобов'язань і забезпечень, коефіцієнт фінансової залежності знизився на 0,047, а коефіцієнт концентрації позикового капіталу на 0,022. Це підвищує фінансову стійкість філії «Самбірське лісове господарство».

Висновок до 3 розділу

У третьому розділі описані та обґрунтовані проектні пропозиції та рішення, спрямовані на підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України". Проведено розрахунок їх економічної ефективності та вплив на фінансово-економічні показники виробничо-господарської діяльності. Запропоновані заходи ґрунтуються на результатах аналізу проведеного в попередніх розділах дипломної роботи. Серед пріоритетних заходів, нами визначено:

- розширення асортименту продукції через впровадження виробництва нового виду продукції -паливних брикет «Нестро»;
- реалізація залишків готової на складі продукції через використання системи «Надання знижок за кількість придбаної продукції».

В результаті проведених розрахунків було підтверджено, що дані заходи підвищують прибутковість та фінансову стійкість Самбірського ЛГ. Окрім економічного ефекту буде отримано також соціальний та екологічний ефекти.

ВИСНОВКИ

Кваліфікаційна робота магістра виконувалась за матеріалами фінансової звітності 2018-2022 років філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України", яке є одним з найбільших лісових господарств Львівської області.

Метою роботи було проведення комплексного фінансово-економічного аналізу Самбірського лісового господарства, визначення проблем та можливостей підвищення прибутковості діяльності та покращення фінансової стійкості, розробка і обґрунтування запропонованих заходів.

У роботі було досягнуто поставлені завдання, а саме досліджено поняття «фінансова стійкість», визначено основні його ознаки та моделі оцінки фінансової стійкості підприємства. Здійснено аналіз і оцінку організаційно-виробничої структури Самбірського лісового господарства, його виробничих та трудових ресурсів, фінансової діяльності, джерел формування капіталу. Запропоновано і обґрунтовано рішення щодо підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП «Ліси України».

Державне підприємство «Самбірське лісове господарство» протягом досліджуваного періоду двічі проходило реструктуризацію:

- у січні-лютому 2022 року, коли до нього було приєднано ДП «Турківське ЛГ», частину території ДП «Боринське ЛГ та ДП «Старосамбірське ЛМГ». Це значно збільшило його землі та виробничі потужності;

- у четвертому кварталі 2022 року, коли в рамках загальнодержавної реорганізації державні лісгосподарські підприємства було перетворено на філії єдиного ДП «Ліси України» та залишено за ними функції ведення господарської діяльності, охорони та відтворення лісових ресурсів. Водночас, стратегію діяльності підрозділів формує материнське підприємство, а функції контролю за використанням лісових ресурсів покладені на регіональні управління лісового та мисливського господарства.

Номенклатура продукції філії «Самбірське лісове господарство» представлена продукцією лісозаготівлі (ділова деревина хвойних, мяко- та твердолистяних порід, дрова), продукцією переробки (пиломатеріали), лісорозсадним матеріалом.

Впродовж 2018-2022 рр. основні економічні показники діяльності Самбірського ЛГ змінювалися нерівномірно: до 2020 р. спостерігалася тенденція до погіршення їх значень, а у 2022 р. - різке зростання. Так, у 2022р. по відношенню до 2018 р. майже втричі зросла кількість працівників та середньорічна вартість основних засобів, в п'ять разів збільшилася

вартість оборотних засобів, в чотири рази – сукупна вартість активів. Обсяги чистого доходу від реалізації продукції зросли в 6,5 разів, валового прибутку – у 5 разів, а чистого - у 12,7 разів (через позитивне сальдо іншої операційної діяльності). Відповідно збільшилися показники виробітку, фондівдачі, оборотності оборотних активів та більшість показників рентабельності діяльності. Водночас, через зростання собівартості рентабельність виробництва зменшилася.

Нами проведено комплексний аналіз фінансової стійкості філії. Зокрема оцінено структуру пасивів, динаміку зміни відносних і абсолютних показників.

З 2018р. по 2021 р. у структурі пасиву балансу переважала частка позикових фінансових ресурсів. Відповідно, усі визначені відносні показники фінансової стійкості підприємства у цей період були нижчими за рекомендовані значення. У 2022р. у структурі балансу питома вага власного капіталу збільшилася до 53,8 % і показники фінансової стійкості підвищилися до мінімального нижнього порогу рекомендованих значень. Водночас, на протязі усього аналізованого періоду (2018р. -2022р.) тип фінансового становища підприємства був нестійким.

Для комплексної оцінки виявлення резервів підвищення фінансової стійкості філії було проведено факторний аналіз рентабельності власного капіталу та виявлено, що найбільший позитивний вплив на його зміну у 2022 р. по відношенню до 2021 р. мало зростання рентабельності реалізованої продукції, підвищення обсягів усіх прибутків та зменшення витрат на виготовлення продукції, а також прискорення оборотності активів.

За результатами здійсненого аналізу, нами визначені наступні напрями підвищення фінансової стійкості філії «Самбірське лісове господарство»:

- збільшення прибутків та рентабельності діяльності підприємства;
- оптимізація структури балансу;
- покращення ділової активності (прискорення оборотності оборотних активів).

Для реалізації цих заходів було запропоновано збільшити доходи і прибутки філії через впровадження у виробництво нової продукції з вищою доданою вартістю – паливних брикетів Nestro та реалізувати залишки готової продукції зі складів через надання знижок покупцям, що дозволить оптимізувати структуру запасів та підвищити оборотність коштів.

Розроблений інвестиційний проект виробництва паливних брикетів Nestro передбачає їх випуск в обсязі 2,5 тис. м³ на рік та дозволяє отримати додатковий прибуток та економію від зниження собівартості в обсязі 3158, 41 тис.грн. чистого прибутку. Фінансування проекту може здійснюватися за рахунок власних фінансових ресурсів. Проект має також позитивний соціальний і екологічний ефекти.

Було оптимізовано структуру оборотних активів, зокрема, рішення щодо надання знижок на продукцію покупцям дозволяє отримати в наступному періоді додатково 235,8 тис. грн. чистого прибутку, а інвестиції вільних грошових коштів – також прискорить оборотність оборотних активів.

Запропоновані рішення позитивно впливають на базові економічні показники, збільшують прибутковість та підвищують фінансову стійкість, а отже можуть бути впроваджені менеджментом філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М. М. Бердар — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с.
2. Бланк, И. А. Финансовый менеджмент [Текст] : учебный курс. / И. А. Бланк. – 2-е изд. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.
3. Бунда О. М., Перова О.М. Методичні аспекти аналізу фінансового стану підприємства // Економіка та управління підприємствами. – 2015. – № 2(85). – С. 99-107.

4. Валюх А. В., Зайцев О. В. Аналіз та напрями покращення фінансового стану підприємств України [Електронний ресурс] / А. В. Валюх, О. В. Зайцев // Інфраструктура ринку. – 2019. – № 28
5. *Все про біопаливо* // <https://bio.ukr.bio/ua/articles/1589/>
6. *Грабовецький Б. Є.* Економічний аналіз: Навчальний посібник. — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
7. *Гриньова, В. М.* Фінанси підприємств [Текст]: навчальний посібник / В. М. Гриньова, В. О. Коюда. - 3-тє вид., стереот. - К. : Знання-Прес, 2006. - 423 с. - (Вища освіта ХХІ століття). - ISBN 966-311040-6.
8. *Громова, А. Є., Крамаренко, К. Є., Рудик, Т. О.* Аналіз фінансового стану підприємства з огляду ефективного використання фінансових ресурсів // «Молодий вчений». – 2016. – № 5(32). – С. 44-47. 5.
9. *Даниленко А.С.* Управління дебіторською заборгованістю у сільськогосподарських підприємствах: фінансово-обліковий аспект: монографія / А.С. Даниленко, О.М. Варченко, І.В. Свиноус та ін.; за ред.О.М. Варченко. – К.: 2019. – 288 с.
10. *Денисенко М. П., Зазимко, О. В.* Основні аспекти оцінки фінансового стану підприємств // Агросвіт. – 2015. – № 10. – С. 52-58.
11. Деякі питання реформування управління лісової галузі / Постанова КМ України 7.09.2022 №1003 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>
12. *Економіка деревообробних підприємств: Навчальний посібник / За ред. Г.С. Шевченка, В.К. Луцевича - Львів:НЛТУ України, 2010. - 375с.*
13. *Економіка підприємства: підручник // за заг. ред. Г. О. Швиданенко.- К.: КНЕУ, 2009. -598с.*
14. Єдиний державний реєстр суб'єктів господарювання //Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua>
15. *Кошельок Г.В., Малишко В.С.* Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства / Г.В. Кошельок, В.С. Малишко.- Економіка і суспільство. - 2016. вип7. // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://economyandsociety.in.ua/journal/7_ukr/61.pdf

16. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент / Крамаренко Г. О., Чорна О. Є.. 2-ге вид.: Підручник. - Київ: Центр учб. Літ., 2009. - 520 с.
17. Кошельок Г.В. Факторний аналіз рентабельності власного капіталу підприємства / Г.В. Кошельок, В.С. Малишко// Економіка і суспільство.- 216.- №7 https://economyandsociety.in.ua/journals/7_ukr/61.pdf
18. Круш П. В. Економіка підприємства : навч. посіб. / П. В. Круш, В. І. Подвігіна, Б. М. Сердюк та ін. - К. : Ельга-Н; КНТ, 2007. - 777 с.
19. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент [текст] : навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 12с.
20. Лагун, М. І. Інформаційне забезпечення аналізу фінансового стану підприємства [Текст] / М. І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. - 2007. - №9. - С. 64-69.
21. Лагун, М. І. Послідовність проведення комплексного аналізу фінансового стану підприємства [Текст] / М. І. Лагун // Формування ринкових відносин в Україні. - 2006. - №6. - С.31-36.
22. Лондар С. Л. Фінанси : навчальний посібник / С. Л. Лондар, О. В. Тимошенко. – Вінниця : Нова книга, 2009. – 384 с.
23. Лучко М.Р. Фінансовий аналіз. Навчальний посібник / М. Р. Лучко, С. М. Жукевич, А. І. Фаріон – Тернопіль:, ТНЕУ, – 2016 – 304 с.
24. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи спеціаліста для студентів спец. 7.03050401 «Економіка підприємства» / *За ред.* д.е.н., проф. Г.С. Шевченка; Укл.: О.В. Баран, О.В. Геник, А.В. Кіндрат, С.О. Козловський, В.І. Михайловський, М.М. Якуба. – Львів: НЛТУ України, 2014. – 28 с.
25. Методичні вказівки до виконання дипломної роботи магістра для студентів спец.7.03050401 «Економіка підприємства» / *За ред.* д.е.н., проф. Г.С. Шевченка; Укл.: О.В. Баран, О.В. Геник, А.В. Кіндрат, С.О. Козловський, В.І. Михайловський, М.М. Якуба. – Львів: НЛТУ України, 2014. - 26 с.

26. *Непочатенко, О.О. - Фінанси підприємств: підручник / О. О. Непочатенко, Н. Ю. Мельничук . – Київ : Центр учбової літ. (ЦУЛ), 2013 . – 503 с. : рис., табл.*
27. Офіційний сайт філії «Самбірське лісове господарство» ДСГП "Ліси України"https://sambirlis.lviv.ua/index.php?option=com_content&view=featured&Itemid=45
28. Поддєрьогін А.М. Фінанси суб'єктів господарювання /А. М. Поддєрьогін, Л. Д. Буряк, Г. Г. Нам, А. М. Павліковський; під.ред. А. М. Поддєрьогіна.- К.: КНЕУ, 2004. — С.362
29. Рябенко Г.М. Шляхи покращення фінансового стану підприємства /Г.М. Рябенко //Інноваційна економіка -. Режим доступу: <https://finance.mnau.edu.ua/files/articles/2012-ryabenko-spfsp.pdf>
30. Савицька Г.В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч.посіб.- 3-тє вид., випр.. і доп..- К.: Знання, 2007.-668с.
31. Салига С. Я. Фінансовий менеджмент [Текст] : навчальний посібник. / С. Я. Салига, Н. В. Дацій - К. : Центр навчальної літератури, 2006. - 439 с.
32. Трач О., Шведа Н. Фінансова стійкість як основа успішного підприємства // Матеріали Міжнародної науково-технічної конференції «Фундаментальні та прикладні проблеми сучасних технологій», Тернопіль, 2018. - Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/lib/25466/2/MNTK_2018_2018_Trach_O-Financial_stability_as_a_336-337.pdf
33. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз : навч. посіб./ Ю. М. Тютюнник, Л. О. Дорогань-Писаренко, С. В. Тютюнник Полтава: Видавництво ПП «Астрая», 2020. 434 с
34. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С. Філімоненков- 2-ге вид., переробл. і допов. — К.: МАУП, 2004. — 328с.
35. Фінансовий аналіз [текст] навчальний посібник / За заг. Ред. Шкільник І.О.- Київ: «Центр учбової літератури, 2016. — 368с.

36. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / за заг. ред. В.М. Бороноса. – Суми: вид-во СумДУ, 2012. – 539 с.– Режим доступу: <http://fin.fem.sumdu.edu.ua/uk/finman2012.html>

37. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: Підручник / В.М. Шелудько; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — 2-ге вид., стер. — К.: Знання, 2013. — 375 с.

38. Ahmad N. S. M., Mr. R. Ah. A. Atniesha The Pecking Order Theory and Start-up Financing of Small and Medium Enterprises: Insight into Available Literature in the Libyan Context. Financial Markets, Institutions and Risks, (2018),- 2(4), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/fmir.2\(4\).5-12.2018](http://doi.org/10.21272/fmir.2(4).5-12.2018).

39. Briquettes Production as an Alternative Fuel // Nature Environment and Pollution Technology Vol. 20, No. 4, 2021. p. 1661-1668 // [https://neptjournal.com/upload-images/\(29\)D-1198.pdf](https://neptjournal.com/upload-images/(29)D-1198.pdf)

40. Hrytsenko, L., Petrushenko, M., Daher, K. (2017). The necessity of socioecological modification of two-tier economic model of secondary resources management in Ukraine. SocioEconomic Challenges, 1(1), 68-76.

Doi: 10.21272/sec.2017.1-08.

41. Kaya, H.D. (2019). Government Support, Entrepreneurial Activity and Firm Growth. SocioEconomic Challenges, 3(3), 5-12. DOI: [http://doi.org/10.21272/sec.3\(3\).5-12.2019](http://doi.org/10.21272/sec.3(3).5-12.2019)

42. Production of fuel briquette from solid waste biomass using natural resin as a binder December 2022 [Environmental Health Engineering and Management](https://doi.org/10.34172/EHEM.2022.34) DOI:[10.34172/EHEM.2022.34](https://doi.org/10.34172/EHEM.2022.34)

ДОДАТКИ